

Upravišтво: Ljubljana, Puceljova ulica 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Izdatništvo: Ljubljana, Puceljova ulica 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Podružnica: Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Račun št. 12.749, za ostale kraje
Italije Servizio Conti. Cor. Post. No 11-3118
IZKljučno ZASTOPSTVO za oglaševanje iz K.
Italije in močnega imena
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTR

Ishaja vsak dan znan ponedeljek
Naročnina: ena mesečno Lir 18.-
za enoletno vključno s »Ponedeljskim Je-
trons« Lir 56.50.
Uredništvo:
Ljubljana, Puceljova ulica št. 5, telefon
št. 31-22, 31-23, 31-24.
Rokopisi se ne vračajo.
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pub-
blicità di provenienza italiana ad estera:
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Živahna delavnost osnega letalstva v Afriki

Uspešno bombardiranje pristaniških naprav in sovražnega ladjevja v alžirskih lukah

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 21. decembra naslednje 940 vojno poročilo:

V Sirtiki je bilo med ponesrečenimi napadom na našo kolono sestreljenih v boju 6 britanskih letal. Na naši in na nemški strani ni bilo izgub.

Motilne akcije malih oklopnih voz so bile takoj zatrite. Sprednji oddelki Osi so razvijali živahno delavnost v Tuniziji, odbijajoč sovražne enote.

Pristaniške naprave v Bonji in v Philippeville ter ladjevje, ki je tam zasidrano, so znova z uspehom bombardirali italijanski letalski oddelki, ki so ne glede na slabit zaporni ogenj dosegali in opetovano zadevali svoje cilje.

Med živahnimi spopadi so nemški lovci uničili pet nasprotnih letal.

Eno naše letalo se ni vrnilo s svojega bojnega poleta.

Srditi boji na vzhodu

Izjačlovljeni sovjetski napadi na kavkaškem področju
Novi uspehi osnega letalstva

Berlin, 21. dec. Kakor javlja današnje vojno poročilo nemškega vrhovnega poveljstva, so v gorah Kavkaza nemški grenadirji in rumunske čete odbile sovražnikove napade deloma v protisunkih. Tudi večeršnji poizkusi sovražnika, da bi prodrl na področju ob Tereku, so se izjalovili in so bili deloma odbiti v bojih iz bližine. Na neki točki je bil sovražnik vržen na izhodiščne postojanke ter so bili ujeti množični sovražni vojski.

Na Črnem morju so lahke nemške bojne sile potopile sovjetsko podmornico.

Na področju med Volgo in Donom se nadaljujejo hudi boji. V bitki oklopnih in pehotnih sil, ki je bila izredno srčita, so imele sovjetske čete izredno hude izgube. Po dosedanjih podatkih je bilo ob Donu uničenih nad 70 sovražnikovih tankov.

Ob srednjem Donu se je posročilo so-
vražniku, ki je napadal v velikih množicah, prodreti tamonjso obrambno fronto, pri čemer je utrpel ogromne krvave izgube. Nemške divizije so po načrtu zasedle ter se preprečile razširjenosti prvotnega sovražnikovega uspeha. Hudi boji se še nadaljujejo.

Pri teh bojih so živahno sodelovala nemška in italijanska letala, ki so napadala sovražnikove postojanke, zbirališča in skladišča v zaledju. Sestreljenih je bilo v spopadu v zraku 23 sovjetskih letal, čim jih je 6 sestrelilo protiletalsko topništvo. Pogrešata se eno nemško in eno rumunsko letalo.

Po odbitju sovražnikovega napada so nemške čete zapadno od Toropca zavzele

neko sovražnikovo postojanko. Izpostavljeno oporiščno postojanko Velike Luki je tudi večer odbila sovražnikova napada.

Na področju pri Imenskem jezeru so bili zavrnjeni krajevni sovražnikovi napadi.

V času od 11. do 20. decembra je bilo na vzhodni fronti uničenih, zaplenjenih ali pa za borbo onesposobljenih 1518 sovražnikov oklopnih voz.

V Libiji so bili krajevni boji. Dne 21. decembra so nemška letala bombardirala pristaniške naprave v Bengaziju. Na morju je bila hudo poškodovana sovražnikova trgovska ladja srednje velikosti.

Nemške in italijanske čete so zavrnile v Tunisu sovražnikove krajevne sunke. Nemško in italijansko letalstvo je bombardiralo sovražnikova taborišča, letališča in skladišča.

V Sredozemlju je bilo sestreljenih 11 letal ob izgubi 3 lastnih letal.

Po napadu na področje severno-zapadne Nemčije so angleška letala napadla tudi področje zapadne Nemčije, predvsem Duisburg, kjer so povzročila občutno opustošenje in kjer je imelo prebivalstvo izgube. Po dosedanjih ugotovitvah je protiletalska obramba sestrelila 12 angleških letal. Nad francoskim ozemljem je bilo sestreljenih 6 sovražnikovih letal, letališča in skladišča.

Nemška letala so bombardirala angleško mesto Hull ob reki Humber ter so se vsa nepoškodovana vrnila na svoje oporišče.

Veliki uspehi nemškega letalstva

Berlin, 20. dec. V nekaterih odsekih vzhodne fronte se je začela prava pravcata ruska zima. Ponekod so ugotovili 15 stopen pod ničlo. Ta nenadni padec — v prvih dneh tedna je bila temperatura še nenavadno mila — je seveda vplival v vedno večji meri na operacije in v zadnjih 24 urah so se boji v srednjem odseku nekoliko poglobili, na posameznih točkah pa so popolnoma prenehali. Vsekakor je jasno, da bo od tega časa dalje borba imela pretežno krajevni značaj. Razume se, da ni izključeno, da bodo od časa do časa od ene strani podvzeti še napadi znatnih obsegov, ki pa ne bodo imeli pomena strateških podjetij velike važnosti.

Nemške utrbe severozapadno od Moskve so nedotaknjene in posamezni prodori so bili takoj ustavljeni ter postopno izločeni ali pa so se izoblikovali v neškodljive klime, ki ne morejo služiti za izhodišče napadov in niso prav nič nevarni. Val mraza se širi proti jugu. Nizke temperature javljajo iz odseka pri Voronežu ter iz odseka med Donom in Volgo. Timošenko predvideva, da bi podnebne prilike lahko ovirale njegovo gibanje, zato si obupno prizadeva doseči vsaj nekatere taktične uspehe. Gotovo je, da je sovjetska vojska tudi v petek in v soboto izvršila nešteto napadov proti nemškimi in zavezniškim bojnim črtam ter je pri tem vrnila v boj ogromna oklopna sredstva in velike množice pehote, toda tudi ti poskusi, prodori v osnovne postojanke nasprotnika so se izjalovili, daji so stali neprijatelja hudih izgub na ljudstvu in bojnem materialu. Takisto brezuspešni so bili tudi napadi na srednjem Kavkazu, na področju severno-vzhodno od Tuapseja, pač pa so bile zelo uspešne nemške napadalne akcije severno od Tereka, južnozapadno od Stalingrada in v južnem delu Donovega kolena.

Zelo učinkovito so bili v zadnjih 12 urah obrambni protinapadi Italijanov in Nemcev na področju srednjega Dona. Boljševiki se ni nikjer posročilo doseči zastavljenih ciljev in vsak poskus napada na obrambne postojanke zaveznikov jih je vedel hude žrtve. Samo v enem kraju so pred italijansko-nemškimi črtami našli 1200 padlih Rusov. Na neki drugi točki sovjetski vojski niso bili samo odbiti, marveč so bili prisiljeni tudi opustiti lastne postojanke, ki so jih bili za ceno ogromnih žrtv osvojili šele večer.

Operacije na kopnem povsod učinkovito podpira letalstvo. Močne bojne formacije v spremstvu lovcev po načrtu noč in dan napadajo sovjetske bojne črte in neposredno zaledje sovražnika, pri čemer so zlasti prizadete kolone oklopnih voz, skladišča streliva, letališča in zbirališča čet. Med temi akcijami je prišlo do množičnih letalskih dvobojev. Tudi večer je bilo sovjetsko letalstvo na slabšem. Izgubilo je na desetine svojih letal. Zatrjevanje sovjetskega vrhovnega poveljstva da so ruski lovci v petek uničili 99 nemških letal, je naravnost smešno. Res je le to, da je nemško letalstvo, da si je bilo udeleženo v množičnih letalskih dvo bojih, utrpelo le neznatne izgube. Razmerje med izgubami je ostalo isto. Na 10 zbitih sovjetskih letal pride eno nemško. To razmerje kaže, da so sovjetsko letalstvo v ničesar ni zbolj-

šalo, da je šibkejšo po materialu in po letalskem osebu. Dejstvo je, da Staljin neprestano meče v borbo stotine novih letal, ki pa so po večini lahki letali nemških in zavezniških tovev.

Od začetka vojne je sovjetsko letalstvo izgubilo 30.000 letal, izmed teh, kakor smo že poročali, 12.800 v dobi od začetka pomladanskih operacij letošnjega leta do 18. decembra. Moskvska propaganda seveda skrbno molči o teh številkah, pač pa vztrajno zatrjuje storitveno sposobnost svoje industrije. Namen je jasen: dokazati hoče svoji javnosti, da se izgube lahko sproti nadomeščajo in da ima Rusija za prihodnje leto še znatne rezerve.

Kar se tiče bojev med Donom in Volgo, o katerih je poročalo večeršnje uradno poročilo, poudarjajo v tukajšnjih merodajnih vojaških krogih, da so novi uspehi, ki so jih dosegle nemške in rumunske čete, zelo važni za nadaljni razvoj. To dokazuje že žilavost, s katero se sovražnik še vedno brani. Jasno je, da hoče na vsak način ustaviti nasprotnika, ki grozi, da ga vrže iz enega strateško najvažnejših odsekov. Vsi sovjetski poskusi so ostali brezuspešni. Njihovi protinapadi so bili povsod zavrnjeni in v rumunski ter nemški čete so se polastile celo novih postojank. Zlasti silne izgube so imeli Rusi v Donovem kolenu, kjer je bilo v zadnjih 48 urah med drugim uničenih 100 oklopnih voz in kak tucat poljskih baterij.

Središče borbe se vsekakor še nahaja na področju srednjega Dona, kjer boljševo-ki v silnih množicah napadajo italijansko-nemške postojanke. (»Piccolo«.)

Vojna na morju

Amsterdam, 21. dec. s. Angleška admiraliteta objavlja, da je bila potopljena v službi angleške vojne mornarice se nahajajoča ladja »Alswater«.

Hrvatski kmetje siromakom za božič

Zagreb, 21. dec. s. Po starem božičnem običaju je prispelo nad 2.000 kmetov iz Srema v Zagreb s posebnimi vlaki in z 20 vagoni, naloženimi z živim žitom za ugo-
dne boječnikov in vojne sirote. Darove bo do razdelile ustaške organizacije. Kmetje so korakali po glavnih ulicah Zagreba do vladne palače, kjer so poklonili Poglavinu najljepše darove. Poglavinik je govoril in pohvalil visoko narodno zavest in duha skupnosti kmetov iz Srema. Tisk podčrtava pomen dogodka, ki potrjuje stalno tesno edinstvo med narodom in vlado.

Gospodarska kriza v Egiptu

Ankara, 19. dec. s. Iz Egipta poročajo da je zaradi pomanjkanja trgovinskega ladjevja onemogočen izvoz čebule in drugih proizvodov. Ta nova težava je izzvala med proizvajalci hudo krizo, ki pa zama protestirajo in prosijo, naj bi se odpomoglo temu stanju. Računati je treba, da bo kljub nizkim cenam devet desetih letine ostalo v skladiščih.

Grof Ciano pri Hitlerju

Važne konference v Hitlerjevem glavnem stanu — Zunanjega ministra je spremljal maršal Cavallero — Sprejem Laval

Rim, 20. dec. s. 18. decembra je Hitler sprejel v svojem glavnem stanu italijanskega ministra zunanjih zadev grofa Ciano, ki se je podal na kratek obisk v Nemčijo ob spremstvu šefa italijanskega glavnega stana maršala Cavallera. Dne 18. in 19. se je Hitler razgovarjal z grofom Ciano in maršalom Cavallero o vseh vprašanjih v zvezi s skupnim vodstvom vojne Italije in Nemčije. Političnih in vojaških razgovorov pri Hitlerju so se udeležili maršal Herman Göring, zunanji minister von Ribbentrop in šef vrhovnega poveljstva nemških oboroženih sil feldmaršal Keitel.

Sestanek v Hitlerjevem glavnem stanu je bil v znaku odločne volje sil Osi, uporabiti vse sile za doseg končne zmage. Glede vseh obravnavanih vprašanj, je bila dosežena popolna istovetnost gledišč. Nepopravljivo prijateljstvo in bratstvo v orožju Duceja in Führrerja in obeh njihovih narodov je podelilo kakor vedno razgovorom z grofom Ciano in maršalom Cavallero značaj posebne prisrčnosti.

Ob obisku v glavnem stanu Hitlerja, so grofa Ciano in maršala Cavallera spremljali italijanski veleposlanik v Berlinu Dno Alfieri, nemški veleposlanik v Rimu von Mackensen, kakor tudi politični sodelavci grofa Ciano ter oficirji vojske, mornarice in letalstva Italije.

Razgovor o Franciji

Rim, 20. dec. s. 19. decembra je Hitler v svojem glavnem stanu ob navzočnosti italijanskega ministra za zunanje zadeve grofa Ciano, maršala Hermana Göringa in nemškega zunanjega ministra von Ribbentropa sprejel šefa francoske vlade Petra Laval. Z njim se je dolgo razgovarjal o sedanjih problemih Francije.

Popolna istovetnost naziranj

Berlin, 21. dec. s. Berlinski tisk poudarja vsesplošno važen pomen razgovorov, ki

so jih imeli v nemškem glavnem stanu vodja nemškega naroda, grof Ciano in maršal Cavallero. Listi naglašajo važnost tega sestanka, ki se enkrat potrjuje železno voljo obeh sil, da mobilizirajo vse sile za doseg dokončne zmage.

»Völkischer Beobachter« piše, da popoln sporazum v nazorih in problemih, ki so bili razpravljani v očiščeni prijateljstva in prisrčnosti, potrjujejo oboroženo po-bratrimstvo, ki neločljivo veže Nemčijo in Italijo v siloviti borbi proti skupnemu neprijatelju. Italija, Nemčija in Japonska, zvezane v tem spopadu za obstoj in za svobodo, so že ustvarile osnovne pogoje za zmago skupnih idealov ter za doseg postavljenih ciljev.

»Montage« pravi: Italija in Nemčija sta šli v boj, da bi enkrat za vselej izločili anglosaško politično gospodarsko igro iz svetovne politike ter da bi si osvojili prostor na soncu, ki jima gre po pravi mladosti in hrabrih narodov. Os in njeni zavez-niki, pravi berlinski list, ne branijo samo Evrope pred strašno plutokraško židovsko in sovjetsko diktaturo, marveč branijo našo celino tudi pred katastrofo, ki bi se na-njo zrušila v primeru, če bi Moskva, London in Washington še enkrat lahko Evropi vsilili svoj politični credo.

Poset ministra Ciano v Führerjevem glavnem stanu omenja zlasti tudi politično-diplomatsko korespondenco, ki ta sestanek označuje kot vzajemnost obeh sil v nasprotju z oportunističnimi razlogi, ki vežejo Angleže, Američane in Ruse. Istovetnost pogledov in ciljev Italije in Nemčije je zlasti pomembna v prizadevanju za uveljavitev novega reda v Evropi proti političnim grožnjam pod anglosaško boljševiške zveze. To bo trajalo toliko časa, dokler ne bo borba dveh nasprotnih svetov končana ter se ne bo logično zaključila z zmagoslavjem ideje, ki jo propovedujejo države osi. Dočim se Kremlj nikoli ni od-

povedal boljševizaciji vsega sveta, si London in Washington vsak na svoj račun in na svoj način prizadevata uveličati svoje gospodstvo nad svetom, ki bi zaslužili vse druge narode.

Berlin, 21. dec. s. »National Zeitung« komentira z naslednjimi izrazi sestanek med Hitlerjem in grofom Ciano: Na ozemljih, ki so postala prizorišča operacij zaradi metodnega razširjenja vojne s strani demokracij, vladajo tako jasne okoliščine, da dovoljujejo v naprej proučitev primernih ukrepov tako z vojaškega, kakor s političnega stališča. V tem položaju je Hitler sprejel v svojem glavnem stanu Docejevega odposlanca in pooblaščenega tolmača namer fašistične Italije. Grof Ciano je imel pomembno asistenco in dopolnitev z vojaškega gledišča v maršalu Cavallero. Oblika in vsebina izjav o sestanku v glavnem stanu Hitlerjevem, sta ponovno značilni za razgovore, ki so potekali med Italijo in Nemčijo v duhu jeklenega pakta. Vodilne sile Evrope in pionirji, ki jih je previdnost poklicala, da zgradijo nov evropski red, so znova proglasili voljo, usmeriti vse sile za osvojitve končne zmage. Zunanji svet in zlasti sorazniki bodo morali upoštevati, da se je doslej vsaka izjava, izdana po sestanku voditeljev Osi, izjavljala v naznačenih ciljih in se redno pretvorila v kratkem času v ukrepe odločilnega značaja.

Tajnik Stranke sprejel zaupnike nemške narodno-socialistične stranke v Italiji

Rim, 20. dec. s. Tajnik Stranke je sprejel pokrajinske zaupnike narodne socialiste stranke v Italiji, katere mu je predstavil dr. Emil Ehrlich, šef narodno-socialistične stranke v Italiji. Dr. Ehrlich je izročil pozdrav v Italiji bivajočih rjavih srajc tajnika stranke, ki se je zahvalil z besedami prisrčnega tovaršja.

Špansko-portugalsko sodelovanje

Lizbona, 20. dec. s. V rezidenzi ministrskega predsednika je bil razgovor, ki je trajal dve uri med španskim zunanjim ministrom Jordano in šesom portugalske vlade Salazarjem. Gosta so sprejeli z vojaškimi častmi, nakar je obiskal predsednika republike Carmono in se z njim prisrčno razgovarjal. General Carmona je priredil v vladni palači v čast ministru Jordano obed in sprejem, katerega so se udeležili zastopniki španskih in portugalskih oblasti ter člani diplomatskega zbora.

Lizbona, 20. dec. s. Med obedom v čast španskega zunanjega ministra Jordana je govoril predsednik republike Carmona in znova potrdil špansko-portugalsko solidarnost. Dodal je, da sedanje težave ne morejo uničiti prijateljstva Portugalske do Španije, temveč ga samo ojačati. Carmona je ob zaključku želel, da bi uspehi razgovorov doprinesli k še večjemu medsebojnemu razumevanju obeh narodov. Grof Jordana je odgovoril in poudaril, da so v sedanjih okoliščinah vezi med obema državama še ojačene. Španija in Portugalska sta sporazumni v poslanstvu, ki pritiče obema državam tako v miru kakor v vojni.

Franco o položaju Španije

Madrid, 20. dec. s. Franco se je z vojnimi ministrom in šefom glavnega stana ter visokimi oficirji udeležil neke proslave v višji vojaški šoli. Ravnatelj šole se je zahvalil na kratko šefu države, nakar je Franco govoril in predložil delo za tehnično izvežbanje vojske. Podčrtal je, da priprave omogočajo Španiji, da je gospodarka svoje volje in da gleda vedno na svetovne dogodke. Glede na evropski položaj je Franco zopet potrdil nacionalne interese Španije v sedanjem trenutku. Francov govor so navzoči sprejeli z navdušenimi ovacijami. Prebivalstvo ga je burno pozdravljalo, ko je prispel v šolo in ko je zapustil.

Letalski napadi na zapadu

Berlin 21. dec. s. Iz pooblaščenega vira se je zvedelo, da so angleški bombniki 20. decembra v večernih urah napadli nekatere kraje zapadne Nemčije, kjer so metali rušilne in zažigalne bombe ter povzročili nekoliko škode in pustošenje na ljudskih bivališčih. Med civilnim prebivalstvom je bilo nekaj malega žrtv. Protiletalsko topništvo je zblo, kolikor je doslej znano, 8 napadajočih letal.

Nemška bojna letala so zvečer 20. decembra napadla neko lukvo v zapadni Angliji ter so v več valovih metala bombe velikega kalibra in zažigalne bombe, predvsem na pristaniške naprave. Opaženo je bilo mnogo požarov. Vsa nemška letala so se vrnila na svoja oporišča.

Ugden finančni položaj Bolgarije

Sofija, 19. dec. s. Finančni minister Božilov je izjavil, da je proračun za l. 1943 ministrski svet že odobril in bo v torek 22. t. m. predložen parlamentu, ki se bo zopet sestel. Minister je naglasil, da Bolgarija v dobi od leta 1939 do 1942 kljub temu, da so morale v tem času vse države, čeprav niso bile v vojni, prevzeti mnoge izredne stroške in zahtevati dodatne kredite, ni samo pokrila vseh stroškov z rednimi dohodki, temveč je imela v tem času nad 21 milijard dohodkov izdatki pa so znašali samo nekaj nad 19 milijard levov. Razlika nad 2 milijardi levov bo prišla prav za plačilo vojaških dobav. Minister Božilov je napovedal, da bo ob otvoritvi parlamenta podal dalje poročilo o gospodarsko, finančnem položaju države.

Nemški komentariji o sedmi obletnici Bneva zvestobe

Berlin, 19. dec. s. Nemški listi objavljajo simpatične komentarije o sedmi obletnici Dneva zvestoba in porabljajo priložnost, da še enkrat poudarijo hrabrost italijanskih borcev in vztrajnost civilnega prebivalstva, ki se v polni meri zaveda žrtve, potrebnih za večjo veličino domovine v ogromnem sporu, ki ga bo os, kakor naglašajo »Völkischer Beobachter«, dobojevala do konca proti isti družbi sovražnikov, ki so zatajili Italijo v času sankcij. V drugem članku pojasnjuje »Börsen Zeitung« svojim čitateljem naloge, ki so jih v teh dneh prevzele fašistične žene, katerih odposlanstvo je večer sprejel Duce. List naglašja, da se te žene po pravici lahko imenujejo boriteljice na notranji fronti.

Glasiio nemških oboroženih sil razpravlja ob tej priliki o raznih obrambnih ukrepih, ki so jih fašistične oblasti pravočasno uvedle proti letalskemu terorizmu sovražnika, in izjavlja, da je italijanski narod na barbarske angleško-ameriške napade iz zraka reagiral bliskovito enopodno in uspešno, ker so vsa ta čustva izšla iz prepričanja in volje do zmage vsega naroda. Mussolinijev govor za italijanski narod, da mora sovražiti Angleže vseh 24 ur na dan, naglašja list, so kakor vselej sprejeli Italijani v celoti, saj so odločeni, da se maščujejo za žrtve vsch letalskih napadov.

Poglobitev japonsko-kitajskih odnosov

Tokio, 20. dec. s. Ob prvi obletnici vojne v Vzhodni Aziji je predsednik nankinške narodne vlade Vangkingvej prispel v letalom v Tokio na uradni obisk. Smoter predsednikovega obiska je bilo tlačenje čustev narodne Kitajske sprčo odličnih zmag Japonske v prvem letu vojne. Predsednik se je tudi pomenil z japonskimi najvišjimi oblastmi glede večjega sodelovanja med Japonsko in kitajsko republiko. Vangkingvej, ki ga bo cesar sprejel 22. t. m., se bo razgovarjal z ministri vladnega predsednikom Tojo in drugimi člani vlade.

Tokio, 21. dec. s. Predsednika kitajske narodne vlade Vangkingveja, ki je prispel v Tokio, so sprejeli ministrski predsednik Tojo, mornariški minister, minister za zadeve Velike vzhodne Azije, zunanji minister in mnoge druge osebnosti. Kitajski državnik bo imel važne razgovore z voditelji japonske politike. V njegovem spremstvu je tudi kitajski zunanji minister Kumini. Japonski tisk posveča obisku šefa narodne kitajske vlade obširne uvidnike, v katerih se podčrtava, da gre za novo ojačenje tesnih odnosov med obema državama v svrhu skupnega sodelovanja za zmagovit zaključek vojne za Veliko Azijo.

Šanghaj, 21. dec. s. V tukajšnjih političnih krogih pravijo, da podčrtava dejstvo, da je Eks. Sigemicu takoj po konferenci v Nankingu med ministri in japonskimi generalnimi konzuli na Kitajskem odpotoval v Tokio, kamor je dospel pred dnevi in se razgovarjal z osrednjimi oblastmi o važnosti rezultatov konference. Splošno se meni, da bo konferenca prispevala predvsem k tesnejšemu japonsko-kitajskemu sodelovanju.

Nekateri listi pišejo o novi fazi japonsko-kitajskih odnosov. List »Domei« meni, da se bodo reševanja kitajskih vprašanj lotili z novimi kriteriji, stremč predvsem k nadaljnjemu ojačenju vlade v Nankingu. Pred

Pod naslovom »Ura stranke« objavlja »Lokalanzeiger« na prvi strani členek, v katerem njegov rimski dopisnik podaja strnjeno sliko o trenutnem položaju v Italiji, predvsem glede letalskih napadov in uspešnih ukrepov proti njim, pri čemer opisuje obsežno delo, ki ga je z vsemi razpoložljivimi sredstvi v tem času uvedla fašistična stranka z vsemi svojimi podrejenimi organi, da bi pomagala žrtvam, prizadetim med napadi in preskrbela nesrečnikom stanovanja, obleke in hrano v mirnih in varnih krajih, obenem pa tudi poskrbela za nemoteno poslovanje in življenje po mestih, ki ga je prekinila vladna furija sovražnih udarcev. V nadaljnjem komentarju o članku ministra Bajtala, iz katerega je »Lokalanzeiger« povzel tudi naslov za današnji uvodnik, naglašja nemški dnevnik, da se sedanja vojna samo pridružuje 20letni slavi borbi italijanskega naroda za svojo čim polnejšo afirmacijo v mednarodnem svetu in da se tudi danes nadaljuje trajna revolucija aktivnih in konstruktivnih sil fašizma. V zavesti tega Mussolinijevskega gesla, ki tvori podlago fašistični teoriji, je italijanski narod, zaključuje člankar, postavil na noge vse svoje duševne in moralne sile, da bi vztrajal do zadnjega in razvil vse svoje vojne sile, zavedajoč se sigurne zmage, ki bo v bodoče kronala njegovo vrednost in vztrajnost.

odhodom je japonski veleposlanik na Kitajskem izjavil, da so poslanice ministra za Veliko vzhodno Azijo, ki so bile prečitane navzočim na konferenci, ugotovile sklep, da se bodo diplomati na Kitajskem posvetili z obnovljeno energijo rešitvi vprašanj, ki se tičejo tesnega sodelovanja z obema zunanjima ministroma Japonske in Kitajske ter z vojaškimi oblastmi. Naznanil je tudi, da so se diplomatski in konzularne japonske oblasti razgovarjale tudi z japonskimi ovjaskimi oblastmi in ne samo med seboj. Iz tiska in iz izjav japonskih krogov na Kitajskem se očito kaže, da Japonska stremi energično in odkrito po ojačenju prijateljskih odnosov med Japonsko in Kitajsko, po bolj avtonomni vladi v Nankingu, da bo, kakor piše list »Tauriko Šimpo« zavarovala zaledje Japonske s tem, da bo še bolj osredotočila svoje napore za uničenje Anglosasov.

Sprejem pri italijanskem veleposlaniku v Nankingu

Šanghaj, 21. dec. s. V dneh, ko je bilo diplomatsko udeleževanje v Nankingu izredno živahno, je Kraljevi veleposlanik Marchese Taliani priredil v veleposlaništvu velik sprejem, katerega so se udeležile najvišje politične, vojaške in diplomatske osebnosti vlade v Nankingu in držav Osi.

Japonski napadi na kitajska mesta

Tokio, 20. dec. s. Iz uranih virov se doznavja, da so japonska letala 6. in 8. t. m. učinkovito napadla letališče Kvejin, Kvangsi, Hankov, Junan in druga, kjer je sovražnik zbral močne letalske sile. S temi akcijami je bil onemogočen sleherni poizkus sovražnika bombardirati Tajvan, Klušu in glavno mesto.

Obnova poštne službe

Ljubljana, 21. decembra
Visoki komisariat za Ljubljansko pokrajino objavlja:

Dodatno k naredbi z dne 15. julija t. l., ki sta jo izdala Visoki komisariat za Ljubljansko pokrajino in poveljnika XI. armijskega zbora, se obnavlja poštna služba tudi za slovensko ljudstvo s takojšnjo veljavo v naslednjih poštah uradih:

1) Adlešiči; 2) Banja Luka pri Kočevju; 3) Begunje pri Cerknici; 4) Borovnica; 5) Brezovica pri Ljubljani; 6) Cerknica; 7) Črnomelj; 8) Devica Marija v Polju; 9) Dobrova pri Ljubljani; 10) Dobrunje; 11) Dolenja Vas pri Ribnici; 12) Dragatuš; 13) Fara pri Kočevju; 14) Gradac v Belokranju; 15) Grahovo pri Cerknici; 16) Grosuplje; 17) Horjul; 18) Hotedršica; 19) Ig pri Ljubljani; 20) Jezica; 21) Kočevje; 22) Koveška Reka; 23) Koprivnik

pri Kočevju; 24) Kostanjevica na Krki; 25) Krka; 26) Krmelj; 27) Gornji Logatec; 28) Dolenji Logatec; 29) Loski Potok; 30) Lož; 31) Ljubljana.
32) Metlika, 33) Mirna peč, 34) Mokronog, 35) Mozelj, 36) Nova Vas pri Rakeku, 37) Novo mesto, 38) Ortnik, 39) Planina pri Rakeku, 40) Polhov Gradec, 41) Lenjensk, 44) Roh na Dolenjskem, 45) Rovt, 46) Semič, 47) Sodražica, 48) Stari trg na Kolpi, 49) Stari trg pri Rakeku, 50) Stična, 51) Struge na Dolenjskem, 52) St. Jernej, 53) St. Vid pri Stični, 54) Skofljica, 55) Smarje-Sap, 56) Smihel pri Novem mestu, 57) Toplice pri Novem mestu, 58) Trebnje, 59) Trzin, 60) Turjak, 61) Uršna Sela, 62) Velika loka, 63) Velike Lašče, 64) Videm-Dobrepolje, 65) Vinča pri Črnomlju, 66) Višnja Gora, 67) Vrhnika, 68) Zagradec na Dolenjskem, 69) Žužemberk.

Ameriške spletke ne uspevajo v Turčiji

Odgovorni turški državniiki ne verjamejo obljubam, ki jih Roosevelt in zavezniki ne morejo izpolniti

Ankara, 21. dec. Pretekle tedne sta bila »na dopustu« tako ameriški veleposlanik kakor britanski diplomatski zastopnik v Ankari, ameriški listi pa so potovanjem obeh diplomatskih zastopnikov odvzeli vsebino, ki jo objavljajo, da sta vladi v Washingtonu in Londonu uradno pozvali diplomata na poročanje, jima dali novo navodila in ju obvestili o politiki zaveznikov do Turčije. Seveda so potem propagandne organizacije v Washingtonu in Londonu takoj zapele staro pesem, češ da se mora Ankara končno prepričati, da jo sile Osi resno ogrožajo in da se tej nevarnosti ne bo mogla uspešno izogniti drugače, kakor da stopi v vojno na zavezniški strani. Prišepetovali so ji tudi, da demokracije prav sedaj suterjajo položaj vzhodnega Sredozemlja kar najbolj trdno in v okviru anglo-ameriškega vojaškega načrta. Niso seveda pozabili pripomniti, da je v zadnjem času prišlo prelo število ameriških vojakov na Bliznjo vzhod.

Tako so morali v turški prestolnici ugotoviti, da se v Londonu in Washingtonu navzlic doseganju skušnjam ne znajo še sprijazniti z mislijo, da Turčija lahko ostane nevtralna vse do konca te vojne. Vendar pa se zdi, da vsi navedeni poskusi niso niti najmanj omajali trdne volje odgovornih turških krogov, da obdrže Turčijo izven vojne. Zato je tudi razumljivo, če v Ankari povsod živahno razpravljajo o informacijah, ki jih je ameriški veleposlanik prinesel turški vladi iz Bele hiše.

Delovanje ameriških agentov pa je tolikšno, da te uganke ni težko rešiti. Iz več razlogov je celo prav, če opozorimo na to, kar ameriški veleposlanik »velikodušno« ponuja Turkom. Roosevelt je baje pripravil poslato Turčiji vse, kar potrebuje sedaj in bi še potrebovala v bodoče. Sedaj primanjkuje Turčiji predvsem žita in Ameriki je seveda pripravljena, da ga takoj pošlje. Za prevoz pa so ji kajpak potrebne ladje, ki jih Amerika nima, tako da bi morala Turčija sama poskrbeti za prevoz teh ameriških dobav.

Turki prepuščajo anglosaski propagandi odgovornost za spravo obeh nasprotujočih si trditve, ko naj bi Amerika po eni strani sproti zadržala najmanj dvakrat toliko brodom, kolikor ga podmornice oči potopijo, po drugi strani pa da nima niti ene same pomorske enice za prevoz žita v Turčijo. Razen tega hoče baje gospodar Bele hiše poveriti Turčiji vodilno vlogo na področju srednjega vzhoda, seveda po zmagi demokracije.

Navodila Vatikana za zbiranje podatkov o vojnih ujetnikih

Vatikansko mesto, 19. dec. S Informacijskega urada pri državnem tajništvu Sv. stolice objavlja v zadevi zbiranja vesti o vojnih ujetnikih naslednja navodila, po katerih naaj bi se točno uredilo vse poslovanje glede poizvedovanja za vojnimi ujetniki. Urad naglašja, da naj vsebujejo vse take prošnje predvsem podatke: o činu in vojaški pripadnosti, o imenu vojaka in njegovega očeta, o kraju bivanja, o dnevu, od kdaj je pogrešan in kdaj se je nazadnje oglašil, o naslovu prosilca in njegovem sorodniškem odnosu do ujetnika. Za dostavljanje pošte vojnimi ujetnikom pa se je treba ravnati po naslednjih predpisih: Pisci morajo biti starši ali najbližji sorodniki ujetnika, pri čemer pa naj bo korespondenca zaradi velikih potreb v tem pogledu omejena na eno samo pismo na mesec. Naslov ujetnika kakor tudi pisca naj bo čim podrobnejši. Važno je tudi, da nobeno pismo po mednarodnih določbah po tej poti ne sme biti daljše kakor 25 besed, ki naj bodo napisane čim jasneje. Obvestila, ki ne bodo ustrezala tem pogojem, bodo skrajšana in se bodo zaradi tega zamudila.

Mobilizacija zdravnikov za civilno službo v Bolgariji

Sofija, 19. dec. S. Po sklepu ministrskega sveta so bili mobilizirani za civilno službo v Bolgariji vsi zdravniki in lekarnarji, razen tega pa tudi vse osebe za kakršno koli zdravstveno službo.

Zatiranje spekulativstva v Bolgariji

Sofija, 20. dec. S. Prihodnje dni bo v Sofiji razprava proti petim spekulantom. Med njimi sta dva žida, za katere je državni tožilec zahteval smrtno kazen.

Sofija, 20. dec. S. Šest najbolj uglednih industrijev in trgovcev v Sofiji je bilo poslanih v konfinacijo na otok Samotraca zaradi prepovedanega prekupčevanja na črni borzi.

Porast zločinov med ameriško mladino

Buenos Aires, 20. dec. S. List »Nacion« objavlja ameriško statistiko, ki kaže, da je mladinsko zločinstvo naraslo v Ameriki od 35 na 99 odstotkov. Največji porast se izkazuje v velikih industrijskih središčih. List pripominja, da je to posledica dejstva, ker so dečki prepuščeni sami sebi, njihovi očeti se mobilizirani, matere pa delajo v vojni industriji. List poudarja, da v Ameriki ni nobene socialne organizacije za varstvo mladine, te pa tudi ni mogoče improvizirati.

Predpisi za rabo in nošenje fotografskih aparatov

Visoki komisariat za Ljubljansko pokrajino, na podlagi člena 3 kr. ukaza z dne 3. maja 1941. X/X št. 291, na podlagi člena 65 vojaškega kazenskega zakonika in smatrajo za potrebno, da se uredita raba in nošenje fotografskih aparatov, odreja:

Čl. 1. Brez predhodne pooblastitve je prepovedano nositi s seboj ali rabiti fotografske aparate, vsehvi take za kinematografsko snemanje, zunaj lastnega stanovanja, prodajnih obratovnic ali fotografskih ateljejev.

Pooblastitev izdaja za vsa pokrajino Kr. kvestura in je lahko časna ali trajna. Izdaja jo lahko začasno tudi okrajna načelstvo in velja v takem primeru samo na ozemlju zadevnega okraja.

Čl. 2. Kdor se navzlic določbam prednjega člena zaloti pri fotografiranju ali ima kakor koli pri sebi fotografski aparat ali aparat za kinematografsko snemanje, se takoj zapre in kaznuje, če ni dejanje hujše kaznivno, z vojaško ječo do enega leta. Odredi se tudi zaplenba aparatov.

Za sojenje kršitelj določb te naredbe je pristojno Vojaško vojno sodišče Višjega poveljstva oboroženih sil Slovenije, Dalmacija, oddelek v Ljubljani.

Čl. 3. Ta naredba stopi v veljavo na dan objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, dne 9. decembra 1942-XXI.

Visoki komisariat
Emilio Graziosi

Dopolavoro v Ljubljani

Pokrajinski Dopolavoro v Ljubljani nadaljuje svoje vsestransko delo za dopolavoriste in pripadnike Oborožene Sile. Vodstvo ustanove izdaja tedenske pregledne o tem delu. Iz takega pregleda posnemamo, da je bilo delovanje Dopolavora v čau od 7. do 13. decembra t. l. res živahno.

Družba razne umetnosti »Cavallini«, ki jo je najel Pokrajinski Dopolavoro, je dajala dne 7. t. m. zanimiv spored za pripadnike Oborožene Sile v Novem mestu. Naslednjega dne je gostovala v Črnomlju, kjer je bila ista predstava predvajana za tamkajšnje vojaštvo. Dne 9. t. m. pa so predstavili ponovili v dolenjski metropolli.

V sedežu ustanove na Taboru so dajali 12. t. m. filmsko predstavo za pripadnike Oborožene Sile, 13. t. m. pa po eno predstavo za slovenske dopolavoriste in pripadnike O. S. Dne 11. t. m. pa so predvajali filme v vojaški bolnišnici in v vojaških skladiščih na Kodeljevem.

Živahno filmsko delovanje je ustanova razvila za vojaške 248. bataljona BTC. T. M. Filme so vrtili 7., 8., 10. in 12. t. m. Vsak dan so tudi številne vojaške pogostili v okrepčevalnici Dopolavora za Oboroženo Silo.

Dne 9. t. m. je bil izročen poveljniku II. napadalne legije Črnih Sracij radijski sprejemni aparat, dne 13. t. m. pa se je vršila prijateljska tekma v namimnem tenisu med »Hermesom«, »Korotom« in železničarskim Dopolavorom.

Znižanje vozneine za vseučilišnišnike

Zaupnik vseučilišne organizacije v Ljubljani sporoča, da je ministrstvo za promet raztegnilo ugodnosti, ki jih imajo fašistični vseučilišniški obmenih pokrajini, tudi na slovenske dijake člane OUI (Organizacija vseučilišniškov v Ljubljani), ki posejajo univerze v Bologni, Milani, Padovi, Paviji, Triesteju in Benetkah. Popust na vožni ceni znaša 50% za potovanja iz Ljubljane do sedeža omenjenih univerz.

Dijaki, ki hočejo biti deležni omenjenega popusta, naj se javijo v tajništvo vseučiliške organizacije.

Izpred vojnega sodišča

Vojaško vojno sodišče Vrhovnega poveljstva Oboroženih sil za Slovenijo in Dalmacijo, odsek v Ljubljani, je izreklo naslednjo sodbo v zadevi proti:

Steinerju Antonu, neznanega očeta in Steiner Neže, rojenemu v Grobljah 9 VII. 1908, bivajočemu v Zelimljah, nahajajočemu se v begstvu. Obtožen je bil:

a) prevratne združbe (čl. 4. Ducejeve naredbe z dne 3. X. 1941 in sledečih dopolnil), ker je v okolici Kočevja v nedokaznem času sodeloval in se sodeluje poi združbi, naperjeni za nasilni prevrat političnega, družbenega in gospodarskega reda v državi;

b) sodelovanja v oboroženem krdelu (čl. 16. Ducejeve naredbe z dne 3. X. 1941), ker je v zgoraj omenjenih časovnih in krajevnih okoliščinah sodeloval in se sodeluje pri oboroženem krdelu, ustanovljenem za izvrševanje zločinov proti varnosti države;

c) udeležbe pri ropu z obtožnimi okoliščinami (čl. 110. do 828. zak. zak.) ker se je dne 13. junija 1942 v Šalki vasi v družbi z Žižkom Konradom in drugimi neznanici polastil in z grožnjami odvzel Radensku Josipu plug, kolo, 200 kg krompirja in polski voz v skupni vrednosti 10.000 lir z namenom, da bi oboroženemu krdelu, katerega član je bil, dostavil krivični dobiček.

Sodišče je spoznalo Steinerja Antona za krivega pripisanh mu zločinov in ga kot takega obsodilo v dosmrtno ječo z vsemi obsebnimi posreditmi, na plačilo razpravnih stroškov in vzdrževanja v zaporu.

Odredilo je objavo sodbe v izvlečku po enkrat v »Piccolu« v Triestu in v »Jutru« v Ljubljani.

Ljubljana, 14. decembra 1942-XXI.

Vojaško vojno sodišče Vrhovnega poveljstva Oboroženih sil za Slovenijo in Dalmacijo, odsek v Ljubljani, je izreklo naslednjo sodbo v zadevi proti:

Pajku Ignaciju, pok. Alojzija in Ivane Sever, rojenemu 2. IV. 1904 v Stični, kovaču, nahajajočemu se v zaporu. Obtožen je bil:

a) zločina (po čl. 4. Ducejeve naredbe z dne 3. X. 1941), ker je na Pokljuki v nedokaznem času do 16. oktobra t. l. sodeloval pri združbi, naperjeni za nasilni prevrat političnega, gospodarskega in družbenega reda v državi;

b) zločina po čl. 16. Ducejeve naredbe z dne 3. X. 1941, ker je v istih časovnih in krajevnih okoliščinah sodeloval pri oboroženem krdelu, ustanovljenem za izvrševanje zločinov proti varnosti države;

c) zločina po čl. 2. Ducejeve naredbe z dne 3. X. 1941, ker je v omenjenih časovnih in krajevnih okoliščinah bil v posesti orožja in streliva brez dovoljenja pristojne oblasti.

Iz teh razlogov je sodišče Pajka Ignacija spoznalo za krivega pripisanh mu zločinov in ga kot takega obsodilo v dosmrtno ječo na trajno izgubo opravljanja javnih služb, na zakoniti preklie ter na plačilo stroškov razprave in vzdrževanja v zaporu.

Odredilo je objavo sodbe v izvlečku po enkrat v »Piccolu« v Triestu in v »Jutru« v Ljubljani.

Ljubljana, dne 15. decembra 1942-XXI.

Vojaško vojno sodišče Vrhovnega poveljstva Oboroženih sil za Slovenijo in Dalmacijo, odsek v Ljubljani, je izreklo naslednjo sodbo v zadevi proti:

1. Zajcu Alojziju, sinu Vinka, rojenemu v Dobrovi 15 VI. 1919, bivajočemu v Zigmancih, medicinu;

2. Kmetu Ivanu, sinu Hermana in Juliane Kos, rojenemu v Ribnici 9. V. 1906, medicinu;

3. Majniku Antonu, pok. Antona in Ane Ivanc, rojenemu v Volčah 26. IV. 1905, učitelju, in

4. Tekavcu Filipu, sinu Guzele Pavle, rojenemu v Ribnici 24. II. 1912, vsi štirje v begstvu.

Obtoženi so:

a) zločina po čl. 4. Ducejeve naredbe z dne 3. X. 1941, ker so od septembra 1941 sodelovali v združbi, naperjeni za nasilni prevrat političnega in družbenega reda v državi;

b) zločina po čl. 16. Ducejeve naredbe z dne 3. X. 1941, ker so sodelovali v oboroženem krdelu, ustanovljenem za namenom izvrševanja zločinov proti varnosti države;

c) zločina po čl. 2. Ducejeve naredbe z dne 24. X. 1941, ker so bili v posesti vojaškega orožja in streliva brez predpisanega dovoljenja.

Iz teh razlogov je sodišče Zajca Alojzija, Kmeta Ivana, Majnika Antona in Tekavca Filipa spoznalo za krive pripisanh jim zločinov in jih kot take obsodilo vsakogar izmed njih v dosmrtno ječo, na trajni preklie opravljanja javnih služb, na zakoniti preklie, na plačilo razpravnih stroškov in vzdrževanja v zaporu.

Odredilo je objavo sodbe v izvlečku po enkrat v »Piccolu« v Triestu in v »Jutru« v Ljubljani.

Ljubljana, dne 15. decembra 1942-XXI.

Spoštovanim čitateljem in oglaševalcem!

Stara, lepa navada, da lastniki naših tiskov v »Jutru« izrekajo svojim odjemalcem božične in novoletne čestitke, je tudi letos v častni meri ohranjena. Zaradi omejenega obsega pa ne moremo hkratu objaviti vseh čestitk, niti nam ni možno, da bi istočasno s čestitkami v novoletni številki objavili tudi male oglase. Zato smo iz tehničnih razlogov odločili naslednji spored:

Božične čestitke bodo izšle v božični številki »Jutra«, novoletne pa se bodo zvrstile v »Jutru« ob božičnih praznikih do novega leta.

V božični številki bomo mogli objaviti le omejeno število malih oglasov in to v vrstnem redu kot so nam bili naročeni. V novoletni številki pa žal sploh ne bomo mogli objaviti malih oglasov, temveč jih bomo morali razvrstiti v številke po novem letu.

Zahvaljujemo se uglednim tiskom za dosedanje naldonjenost in se jim priporočamo tudi za nadaljnjo, spoštovane naročnike, čitatelje in oglaševalce pa prosimo, naj upoštevajo naše upravičene razloge.

UPRAVA »JUTRA«

Gospodarstvo

Italijansko-nemška blagovna izmenjava

Te dni je bilo zaključeno zasedanje italijansko-nemškega vladnega odbora, na katerem so se obravnavala vsa vprašanja, ki izvirajo iz medsebojne blagovne izmenjave. Zasedanje je trajalo le deset dni, kar priča, da se blagovna izmenjava med obema osnima državama razvija brez pomembnih trenj. Od zadnjih pogajanj spomladaj je Italija intenzivirala svojo vojno proizvodnjo, kar ima za posledico povečano potrebo pogonskih sredstev in surovin, kar prihaja sedaj do izraza v povisaniju nemških dobavnih kontingentov. Italija bo povečano količino nemškega premoga uporabila v prvi vrsti za obrabovalne svrhe in je v ta namen v teku leta že bistveno omejila potrošnjo v keramični industriji. Seznan blaga, ki prihaja v poštev za medsebojne dobave, je znova razširjen. Nemčija bo nadalje dobavljala poleg premoga tudi večje količine železa in jekla, specialnih strojev, umetnih gnojil, sladkorja, kemičnih izdelkov itd. Italija pa bo dobavljala žveplo, žvepleni krsc, živo srebro, cink, boksit, konopljo, svilo, celulozno volno, umetno svilo, tobak ter povečane količine sadja in solčiva. Za posamezne vrste blaga so bile že v prejšnjem sporazumu določene blokiranec cene. Medtem je Italija še učinkoviteje uredila kontrolo cen, tako da se bodo doseganje cene v splošnem tudi v bodoče obdržale. Pri pogajanjih so razpravljali tudi o prometnih vprašanjih, predvsem o zavarovanju potrebnih prevoznih sredstev za promet, ki stalno narašča.

Novi 3 odstotni zakladni boni

Kakor smo že poročali je bilo z dekretom od 21. novembra predpisano, da mora v Italiji vsak kupec delnic vpisati za enak znesek nove 3% zakladne bone, in sicer tako, da mora kupec delnic ustrezajočo vsoto vplačati pri državni blagajni in smejo bormi agenti naloge za nakup delnic izvršiti le, če jim stranka predloži potrdilo o vplačani vsoti za nakup 3% blagajniških bonov.

Gornji ukrep je bil izdan, da se prepreči nezdružba spekulacija z delnicami. V tej zvezi so bili že prej izdani drugi ukrepi, zlasti ukrepi glede obdavčenja borznih dobičkov. Dne 11. novembra t. l. je bila uveljavljena tudi naredba, ki določa, da se morajo državni papirji, kadar se prodajajo na borzi, prej deponirati v denarnem zavodu, razen če gre za kompenzacijsko kupčijo z drugimi državnimi papirji.

Izdaja 3% državnih zakladnih bonov slo ni na dekretu z dne 21. maja t. l., ko je bilo istočasno določeno, da se mora pri zvišanju glavne delniških družb ena petina nove glavnice naložiti v teh bonih. Te dni so bili izdani še podrobni predpisi glede izdaje 3% državnih zakladnih bonov, ki določajo med drugim naslednje: Boni se bodo izplačali 1. julija 1947. Izdajajo se predvsem pravnim osebam in le v izjemnih primerih fizičnim osebam (v primeru vpisa pri nakupu delnic). Pri delniških družbah, ki naložijo povečanje glavnice v te zakladne bone, se polnetne obresti izplačajo delničarjem brez odbitka davka na donos kapitala. Boni sami niso prenosljivi. Sedaj ko so izšli podrobni predpisi glede izdaje 3% bonov, bodo mnoge družbe, ki so že v začetku leta sklenile predlagati povečanje glavnice pa se to predloge začasno odložile, izvršile sklepe, da delničarjem predlagajo zvišanje glavnice. Tako napovedujejo zvišanje glavnic pri družbah »Montecatini«, »Chatillon«, »Officine Meccaniche Reggiane« in pri drugih družbah.

Amerika v vojni

Da so si Američani vojno drugače predstavljali, nam potrjuje daljše poročilo, ki ga prinaša »Frankfurter Zeitung« preko Lizbone. To poročilo pravi, da bo ameriški zakladni minister 4. januarja predložil kongresu nov predlog proračuna, ki predvideva namesto 56 milijard vojnih izdatkov znesek 96 milijard. Vojni stroški so tako narasli, da bodo v letu 1943 znašali povprečno 8 milijard na mesec. Kongres bo moral zaradi tega najti nove davčne vire k, je uveljavljenim številnim novim davkom, da bi se vsaj del te ogromne vsote pokrili. Preteklo je komaj mesec dni, odkar je kongres sredinovembra sprejel davčni predlog, ki predvideva nove davke v znesku 9 milijard dolarjev, in že se bo moral znova baviti s tem vprašanjem.

Uvedba novih davkov pa ni edini problem, ki povzroča skrb. Še večje težkoc se pojavljajo pri izterjavi že predpisanih davkov, ki povzročajo ne le odpor pri prebivalstvu, temveč tudi tehnične ovire. Pred vojno je le 5% prebivalcev plačevalo zvezni blagajni davek v obliki dohodnine, v letu 1941 že 7 in pol milijona, v prihodnjem letu pa naj bi 27 milijonov prebivalcev plačevalo zvezni blagajni dohodninski in dodatni davek. K temu pride še 23 milijonov prebivalcev, ki bodo morali plačati 5% vojni davek (ta davek zadene vsakega prebivalca, ki ima preko 624 dolarjev dohodka na leto). Težave nastajajo zaradi načina plačevanja, ker se mora ves davek za preteklo leto plačati v marcu prihodnjega leta. Prej, ko je veljala dohodnina le za osebe z najvišjimi dohodki, ta način plačevanja ni povzročal skrbi. Sedaj pa si belijo glave, kako bodo manjši davkoplačevalci zmogli naenkrat plačilo davka za

vse leto, zlasti ker v Zedinjenih državah ne poznajo sistema odbijanja davkov pri izplačilu mesečnih prejemkov ali mezd. Zvezni zakladni urad se protivi uvedbi tekočih odtegljajev, ker bi se potem plačilo zavleklo na celo leto in bi država prav za prav »podarila« davkoplačevalcem celo leto davka. Ameriški davkoplačevalci pa tudi ne kažejo mnogo dobre volje, da bi že sedaj varčevali za plačilo davka v marcu.

Drugo poročilo, ki ga objavlja isti list iz Buenos Airesa, kaže, kako so Zedinjene države v obljubami speljale južnoameriške države v vojno, sedaj pa zaradi pomanjkanja ladijske toneže niso v stanju odkupiti od teh držav produkcijskih presežkov in jim tudi ne morejo dobaviti potrebnih industrijskih izdelkov. Zato se je v Južni Ameriki, ki ima malo industrije, pojavilo občutno pomanjkanje raznih industrijskih izdelkov, blaga iz železa, strojev itd. To blago se sedaj prodaja po fantastičnih cenah. Na drugi strani Južna Amerika ne more vnovčiti svojih presežkov. Argentinska vlada je bila primorana odločiti se za ponovni odkup letošnjega pridelka lanenega semena in koruze, za kar bo potrebovala 500 milijonov pezovov, nima pa nobenih virov, da bi nakupljeno letino lahko vnovčila, ker ni potrebnih ladij. Še dalekosežnejše posledice bo imel najnovjši ukrep vlade Zedinjenih držav glede racioniranja kave. Južnoameriške države že vrsto let ne morejo vnovčiti svojega pridelka kave, sedaj naj se pa zaradi pomanjkanja prevoznih možnosti še zmanjša izvoz v Zedinjene države za okrog 5 milijonov vreč. Ukrep vlade Zedinjenih držav bo hudo zadel 14 južnoameriških držav, ki izvažajo kavo.

Gospodarske vesti

— Podaljšanje italijansko slovaškega trgovinskega sporazuma. Iz Rima poročajo, da je bila veljavnost italijansko-slovaškega trgovinskega sporazuma, ki poteče ob koncu leta, podaljšana do konca marca prihodnjega leta.

— V Nemčiji se bodo izužili številni strokovni delavci iz inozemstva. Nemški listi poročajo, da predstavljajo danes v nemški industriji inozemski delavci in vojni ujetniki 17% vseh zaposlenih delavcev. Ti delavci ne koristijo samo Nemčiji, temveč v znatni meri tudi svoji domovini, ker nudi sedaj Nemčija inozemskim delavcem redko priliko, da se v nemških delavnicah izužijo kot strokovni delavci. V prejšnjem stoletju je Nemčija pošiljala svoje delavce v Anglijo, da so se tam izvežbali za strokovne delavce, danes pa nudi Nemčija delavcem iz vseh evropskih držav enake možnosti. To bo po sedanjih svetovni vojni prišlo v prid vseh evropskih industriji. Tako je danes Nemčija velika delavnica, v kateri se lahko izužijo strokovni delavci vse Evrope.

— Rastoča uporaba aluminija za ovojne svrhe. Po dolgotrajnih poizkusih je leta 1912 prvikrat uspelo izdelati tanke folije iz aluminija, ki se lahko uporabljajo namesto stanjola (kositra). Od tedaj je cena aluminija nazadovala na eno četrtino, napredovala pa je tudi tehnika izdelovanja aluminijevih folij, ki se danes izdelujejo še v mnogo tanjši. Že kmalu po prejšnji svetovni vojni so pričeli uporabljati aluminijeve folije namesto stanjola, zlasti za zavijanje čokolade, paketov cigaret in za razne druge svrhe. Danes se aluminij še v večji meri uporablja v ta namen in je izpodrinil kositr tudi na številnih drugih področjih. Tako se izdelujejo sedaj iz aluminija zlasti tube, ki so bile prej iz kositra, in razne škatle in posode, ki so jih prej izdelovali iz bele pločevine. Zlasti pa se je obnesel aluminij tudi za konzervne škatle.

— Preureditev traktorjev na pogon z generatorskim plinom v Nemčiji. Nemški kmetijski minister je odredil, da se morajo traktorji, ki se porabljajo v kmetijstvu, postopno preurediti na pogon z generatorskim plinom. V postev pridejo generatorji za lesni plin in za plin iz sote, kolikor sta les in sota imetniku na razpolago, sicer pa na pogon s plinom iz briketov rjavega premoga. Plinski generatorji morajo biti tako grajeni, da lahko uporabljajo kot gorivo les, soto ali premogovne brikete.

Radio Ljubljana

TOREK, 22. DECEMBRA 1942-XXI
7.30: Lahka glasba. 8.00: Napoved časa; poročila v italijanski. 12.00: Plošč. 12.30: Poročila v slovenski. 12.45: Opretna glasba. 13.00: Napoved časa; poročila v italijanski. 13.15: Poročilo Vrhovnega poveljstva Oboroženih sil v slovenski. 13.17: Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Šijanec. Simfonična glasba. 14.00: Poročila v italijanski. 14.15: Plošč. 14.25: Koncert, vodi dirigent Morelli, sodeluje sopranistka Miriam Malacarne. 15.00: Poročila v italijanski. 17.00: Napoved časa; poročila v italijanski. 17.10: Pet minut gospoda X. 17.15: Plošč »La Voce del Padrone« - Columbia. - 9.00: »Govorice iz italijanske« - poučuje prof. dr. Stanko Leben. 19.30: Poročila v italijanski. 19.45: Karakteristični kvintet. 20.00: Napoved časa; poročila v italijanski. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenski. 20.45: Tipična glasba. 21.00:

Najdragocenejši dolenski spomenik

Zanimiva dognanja pri nadaljnjem obnavljanju kapiteljske cerkve

Novo mesto, 21. decembra. Te dni je bila podeljena novomeškemu odboru za restavracijo kapiteljske cerkve enkratna pavšalna podpora v iznosu 30 tisoč lir za izvršitev asanacijskih del pri prezbitariju novomeške kapiteljske cerkve. To vsoto je podaril Eksc. Visoki komisar. O početnih restavracijskih delih smo v Jutru že podrobneje pisali, vendar je bilo od tedaj s to podporo in s podporami donacij darovalcev storjeno že mnogo novih restavracij, ki bodo končno zajamčile nadaljnji obstoj tega največjega našega kulturnega spomenika.

Zidovje se je osušilo

Obnovitvena dela, ki so se pričela 1940, so se v letošnjem letu izredno razmahnila. Osnovna dela vodi stavbeno podjetje Martina Hočvarja, kleparska dela pa Agničevsko podjetje. Tehnično nadzorstvo nad vsemi deli pa vodi po načrtih arhitekta inž. Mušiča, ki je naredil načrte za vsa sedanja dela pri cerkvi, pomočnik konservatorja g. Jože Gregorič, ki je kot strokovnjak prvi spoznal kvamni vpliv vlage in si največ prizadeval, da se na pristojnih mestih izpolnuje asanacija in restavracija kapiteljske cerkve.

Izredno ugodna jesen je omogočila, da so se glavna osuševalna dela pravočasno dovršila. Vsi globoki preizkuševalni jaški so zdaj prekriti z betonskimi ploščami, med katere so vložene plošče iz umetnega kamna. Vsaka plošča ima po štiri odprtine za prezračevanje, v katere so vložene bakrene mrežice. Stena cerkvenega prezbitarija pa je prebita na tri kraji v višini pol metra nad kriptnim tlakom in tako kroži zrak nemoteno in osušuje zidovje, v katerem se je nabralo veliko vlage, da je spremenila vso apnenko malto v blato. Razen tega so bila na nekaterih mestih v zidu dela zbirališča vode, ki je zdaj izhlapela in se je tako zidovje osušilo. To prezračevanje in stalno kroženje zraka skozi zidne odprtine in preizkuševalne jaške kakor tudi izvršena drenaža so vlagu tako odvrnili, da se je zidovje že popolnoma osušilo in je s tem varnost cerkvenega prezbitarija zagotovljena. Danes so betonske plošče preizkuševalnih jaškov že zakrite z zemljo, na kateri bo pomlad po sejani travi ter bodo posledje vidne le še one plošče z izdelano ventilacijo.

Tudi nivelacijska dela okoli cerkve se že bližajo koncu. Nujno potrebno je bilo namreč pravilno zgraditi velike množine izkopane zemlje, ki so bile nagromadene za cerkvijo. Treba pa bo še dozditi škarpo, ki se končuje za prezbitarijem, ter jo raztegniti v loku ob kanoniškem vrtu do nekdanjega obrambnega stolpa, ki stoji poleg pročelja. V ta prostor se bo lahko izravnavala vsa ta nagromadena zemlja ter bo na ta način urejena okoli cerkve leva ploščad, po kateri bo speljana okoli dva metra široka pot od cerkve. Odtod bo izredno lep pogled na močno starinsko zidovje prezbitarija.

Neizvršeni osnutki

Tudi na južni strani cerkve in ob zakristiji je bil že izvršen potreben odkop zemlje. Skupno je bilo odkopane okoli 40 do 60 kubikov zemlje. Zaradi tolike množine odkopane zemlje je zdaj videti, kakor da se je cerkev čez noč zvišala. Pri teh izkopavanjih pa so delavci našli na desnem vogalu zakristije na 2 m velik masiven, kamenit oglejni temelj. Iz tega se da sklepati, da bi a del zidu moral nositi po predvidenih prvotnih načrtih ogromno težo, vendar pa ni bil dozdian. Po dosedanjih izsledkih bi moral na tem mestu stati zvonik, ki bi po vsem videzu in predvsem glede na tako močne temelje moral biti zelo močan in visok. Tudi zidanje same zakristije potrjuje to domnevo, kajti v levem kotu se že prično polžaste stopnice, ki vodijo do cerkvenega podstrešja ter bi najbrž morale voditi v sam hodnik. Stopnice bi morale biti speljane v poseben okrogel stolp, ki bi se dvigal do vrha in katerega začetek je še vedno dobro viden v zakristiji in v prostoru pod zakristijo. Tudi sedanji vhod v kriptu je le zasilen, saj je prvotno bilo to okno, katero so pozneje preuredili v vhod in dozdili pod njim nerodne stopnice, da je bilo mogoče priti v kriptu tudi z zunanje strani. Prav vhod v kriptu pa je po sedanjih stopnicah, ki vodijo v zakristijo. Tudi drugi vhod v kriptu

to iz cerkve je bil pozneje zaslan, kajti ko se je moralo zidanje cerkve ustaviti, so steno ladjice in novi prezbitarij le za silo zvezali in tako je nastala ona lomljena črta cerkve, ki razumljivo ni dovoljevala tega vhoda v kriptu. Pri kasnejši ureditvi cerkve bo zopet odprt prej omenjeni zaslan vhod v kriptu, na mestu pa, kjer so danes stopnice v kriptu, je arh. inž. Mušič predvidel v svojih obnovitvenih načrtih krasen arhitektonski zamisel za vhod v zakristijo, kakor tudi za vhod v kriptu.

Notranja ureditev cerkve

V drugi etapi obnovitvenih del pride na vrsto notranja ureditev cerkve in prezbitarija. Vse stene bo treba očistiti beleže, še prav posebno vse sedanje slikarje in re-

bra. Pričakujejo, da bodo odkrili pri tem nove stare freske, ki jih bo vsekakor treba osvežiti. V nasprotnem primeru pa namestijo vso notranjščino preslikati v enotnem tonu in bodo le rebra ostala v naravni barvi. V takem okolju bo tudi sedanji veliki oltar moral dobiti čisto nov izraz. Treba bo postaviti nov oltar, ki se bo skladal z obnovo in ki bo nudil primerno okolje za našo največjo umetnino: Tintorettovega sv. Miklavža.

Zategadelj so oblastva že odobrila nabiranje prostovoljnih prispevkov. Upajmo, da bo tudi novomeška javnost razumela, da predstavlja kapiteljska cerkev največji novomeški in sploh dolenski kulturni spomenik ter da bo prispevala po svojih močeh, da se ta dragoceni umotvor ohrani nam in poznejšim rodovom.

Zime, polne cvetja

Stare kronike nam pripovedujejo marsikaj o nenavadnih zimah, pa tudi o izrednih poletjih

»Prikašljala je starica zima« — tako smo včasih deklamirali na Tomažev god, ko je po navadi starica zima že pokimala s svojo suho brado in sta se z njo kar na debelo vsula sneg in mraz. Letos pa zime nismo sprejeli kot starke z nagubanim obrazom. Jesen se je včeraj poslovila z južnim vremenom, kakršnega imamo drugače sredi pomladi. In tako tudi zima ne more kar čez noč spremeniti režima svoje prednice.

Pač pa imamo zadnje dni znatno več padavin kakor prejšnje dni. Po nočnih naličjih je tudi v nedeljo čez dan še večkrat prišlo, nakar je deževalo tudi ponoči od nedelje na ponedeljek. Kljub temu se pa očiščene ni ohladilo. V nedeljo zjutraj smo zabeležili 8 stop. C. čez dan je bilo 9.4 stop. C in v ponedeljskem jutru je stalo živo srebro še vedno na 7.5 stop. C. To je za začetni dan zime pač res redka temperatura.

Kdaj nas bo zima obsela s snegom, je težko napovedovati. Znano je, da tudi ob nizkih temperaturah le redko sneži. Raziskavanja so dognala, da pade največ snega (in sicer 40 odstotkov) pri temperaturi 0 do 2 stop. C. Izpad ledišča do —2 stop. C. sneži v 20% primerih, od —2 do —4 stop. C. v 11%, od —4 do —8 stop. C. pa le v 9% primerih. Nastopiti bo torej morda precej močan vremenski preobrat, ki bo slahidil ozračje, da bo sneg pobelil poljane, česar si kmet je prav zelo želi. Ob takem južnem vremenu, kakršnega imamo zdaj, se nam ne obeta dobra letina.

A naj je letošnje vreme še tako čudno, je le treba povedati, da se je že večkrat zgodilo, ko so o božiču cvečele rože in so v marcu zorele češnje. O nenavadni zimi poročata starinska kronika iz leta 1186. Takrat so decembra mladile vrani in nekateri drugi ptici, januarja so bili vrtovi v najlepšem cvetu in februarja so zoreli na jablanah drobni sadeži. Proti koncu maja so lahko že marsikdo želi žito in v začetku avgusta je bila že vesela trgatve.

Podobno zimo so imeli v Evropi 1229. Tudi takrat so o božiču cvečele vijolice. Nato so leta 1241. že v marcu dozorele češnje. Leta 1297. so sredi mize zimo vnovič cvečele drevesa. Dolgo molitvi nato starinske kronike. Šele zapiski iz januarja 1804 pri-

povedujejo, da so ob Renu cvečela drevesa in da so se žuželke prebujale iz zimekega sna.

Bila pa so tudi leta, ki sploh niso imela zime. To se je zgodilo 1807. Tudi pozimi 1816 je bilo toplo kakor poleti. V letih 1873, 1882, 1885, 1895 in 1896 ljudje niso potrebovali zimskih oblačil. Sprehajali so se januarja kakor v prijetnih poletnih dnehi. Marsikdo so pivci sedeli pri pivu ali cvičku na gostilniških vrtovih kar z zavnanimi rokavi.

Bili pa so tudi zimski meseci, ko je pritisnila prava sibirski zima. Kolikor izpričuje stara kronika, je bila najhujša zima 1740, ko so v Evropi imeli kar 60 stop. pod ničlo. Ta nenavadni val vrača je trajal v posameznih evropskih deželah celih 16 tednov. Poročila iz tiste dobe pravijo, da je mraz segel daleč klaftri globoko v zemljo. Vse je bilo zaledeno in v otroplo, da mrličev niso mogli več pokopavati, temveč so jih polagali pod sneg in led, da pričakajo ugodnejšega vremena, ko bo zemlja spet talna in se bodo dali izkopati grobovi. Mrtvi kakor živi pa so morali čakati še precej dolgo, kajti še v maju je bila pokrajina pokrita z debelo plastjo snega in ledu. Kmetje tisto pomlad nikakor niso mogli obdelati polja. Promet po rekah in ob morskih obalah je bil dolgo nemogoč.

Vsekakor pa se priroda včasih čudno obnaša tudi v poletni dobi. Letošnje poletje je bilo prav sušno in smo imeli le malo padavin. Toda še vse drugače je bilo 1718, ko od aprila do konca oktobra ni padla niti kaplja z neba. Na polju je vnelo žito, sonce ga je kar požgalo. Po vrtovih, ki so jih zamakali, so pa sadna drevesa vdrguč zvezetela. Leta 1818, so se mnoge struge rek in potokov docela posušile. Brez dežja so bila tudi leta 1830 in 1835. Leta 1842. — torej ravno pred sto leti — je bila taka vročina in suša, da ni bilo nikakršne krme in so kmetje v najhujši sili kar po vrsti in za vsako ceno prodajali rep za repom. Podobno sušno leto je bilo tudi 1893. ko skoraj vse poletje ni bilo dežja.

Smrt plemenite žene

Metlika, 17. decembra.

Naše mesto je v terek zjutraj iznenadila tožna vest, da je ponoči nenadoma umrla gospa Anica Možnaršičeva, spraga uglednega meščana Ivana Možnaršiča, gospodarja stare in globoke Bartusove domačije in gostilne. Bolhal je sicer že dalje časa, vendar nas je presenetil njen nagli odhod iz naše srede, ko je utakala 64 let.

Gospa Anica, potomka starodavnega in starinskega metliškega rodu Černičev-Možnaršičev je živela v svojem domu, kjer je ljubeznivo, zvesto, dobrotno in nenehno skrbela samo za prosvetne hiše in družine, ki so sedaj najbolj pogrešala svoje najskrbnejše gosposine. Vsakemu grstu je prostrega z najboljšim, kar sta premožna kuhinja, ledet in mesnica. Za vsakega je imela ljubezno besedo in nasmehljano lice, a kdor je v sili in potrebi potikal na njena vrata, je vedno našel na njeno ugovarjanje, podporo in pomoč. Vse njeno življenje se je strnilo v skrb za svoje in za bližnjega, da je s tam odlično, čeprav nehotoma, izpravevali svojo tiho požnost in svoje odhajanje lastnim užit-

Ameriški oklepni vozovi, ki so jih ustavili strelci italijanske aviacije v Severni Africi

kom in dobrinam. Plemenitost, nežnost in milina so dalec gospo Anico, ki je bila rodna sestra slavočega zdravnikarja dr. Mirka Černiča.

Njena poslednja pot k Sv. Roku je bila dokaz, koliko je bila pokojnica čislana in spoštovana med vsemi sloji metliškega prebivalstva. Čeprav je bilo skrajno neugodno vreme, je spremljala rajno gospo do groba velika množica, ki bo na blago ženo ohranila najblajši spomin. Bodi ji počitek sladak v domači zemlji! Svojem iskreno sožalje!

Jožetu Duhovniku v spomin

Pred nekaj dnevi je bil pri Sv. Križu ob veliki udeležbi tovarišev in prijateljev pokopan marljiv pribojnik naših železničarjev g. Jože Duhovnik. V počastitve spomina na plemenitega, vedno nesebičnega, ljubečega moža smo prejeli naslednje spominke vrstice:

Notranji nemir ni ne dopušča, da se ne bi poslovil od Tebe, draga prijatelja, sodelavca in tovariša. Zato naj mi bo dovoljeno, da se razgovarjam še enkrat s Teboj in to žalobno na pragu Tvojega tihega in poslednjega doma.

Slonel sem v večernih urah na oknu ter opazoval sinje in jasno nebo. Na neizmeren večernem slavaloku se je igralo nebroj zvezdic. V globoki zatopljenosti me zbudi iz sanj mogočen utripajoče zvezde, ki je utrnila z očarajočim svetom neke v vsejmirju. Zastalo mi je za trenutek srce. Bal gem se, da ni morda odšla v večnost neomadeževana in čista duša, podobna izgubljeni in gasoči nebeski luči. Naslednje jutro kratka, a porazna vest: Jože Duhovnik se je poslovil po mukepolnem trpljenju od zemeljskega bivanja in od nas preostalih njegovih dragih.

Nebroj Tvojih dobrih prijateljev stoji ob grobu. Nemi smo podobni nagrobnikom. Vemo, da smo zgubili vzornega prijatelja, idealista, človeka, kakršnih je morda le malo. Vedno odkritosrčen in krenit si stal ob naši strani med prvimi, neupogljivo si prenašal gorje in užival s prijateljsko odkritosrčnostjo veselje prijateljskega krožka.

Manjkal nam boš v delu in v društvenih urejevanjih, nedostajal nam bo Tvoj vsakokrat dobro premišljeni načrt in nasvet. V kolikih skupnih in idealnih naporih smo korakali isto pot. Po Tvojem preudarku smo dobro vozili in dospeli do uspehov. Počasi, premišljeno do potankosti, toda odločno si zagovarjal svoje ideje. Radi smo jih sprejeli, ker smo bili prepričani o Tvoji nesebičnosti in odkritosrčnosti. Za Tvoje tiho delo Ti mora biti hvala vna vsa železničarska armada tu in onkraj sedanjih mej. Izrekam Ti v imenu vseh najgloblje zahvalo.

Kakor so Te krasile odločnosti prijatelja in sodelavca, tako se je spletal okoli Tebe venec neprecenljivega tovarštva. Izklesan po tolikih življenjskih skušnjah si ostal drug — idealist in sopotnik v razorih železniškega poklica. Le tam, kjer je bilo treba nuditi pomoč, le tam, kjer so manjkale druge prične roke in so nadomeščali nasveti suho zlato, tam povsed si se odlikoval, dragi Jože, in bil prvi med prednjači. Morda je le res, da se takih pravih prijateljev in tovarišev prav malo rodi! Prav zato take in plemenite

Umetnostna razstava Kos-Mihelič

Tine Kos: »Deklica s cvetkom«

Ze nekaj dni vzbuja umetnostna razstava slikarja Franca Miheliča in kiparja Tineta Kosa v salonu Jake Oražma v Prizakovi ulici med ljubitelji umetnosti mnogo pozornosti. Oba umetnika razstavljata najnovejša dela. Mihelič pokrajine, portrete, pokrajinske in figuralne motive ter nekaj grafike, Kos pa dela iz lesa, kamna in majhno plastiko iz žgane gline. Razstavljena dela so kakor nalašč pripravna za božična darila. Razstava je odprta vsak dan od 9. do 18. ure.

Oče

Dva gospoda sta se srečala na cesti. Enemu izmed njih je obraz kar žarel od sreče.

»No, tako vesel in zadovoljen si videti, kaj lepega se ti je pa primerilo?«

»Zena mi je rodila davi krasnega otroka.«

»Res? Kdo je pa oče?«

»Kaj?... Nesramnež! Kako si upaš... Če ne bi bila na cesti...« Preteče je zamahnil s palico.

»Moj Bog, prijatelj, saj te nisem hotel žaliti. Misliš sem pač, da veš...«

Kadar prodajaš ali kupuješ — preglej »Jutrove« male oglase!

KULTURNI PREGLED

In večno šume gozdovi...

Ze sam naslov romana Trygveja Gulbrandsena, ki je pravkar izšel kot tretji zvezek »Dobre knjige«, je vabljiv obet. »Če je roman tako lep kakor njegov naslov, telaj bi ga res rad čital.« je omenil v pismu prijatelj, ki zasleduje naše slovstvene pojave. Često je pisatelj v največji zadregi za učinkovit naslov svojega dela. Tujemu piscu je nekoč ušlo priznanje, da laže spiše povest, kakor ji najde res primeren in mikaven naslov. V romanu Trygveja Gulbrandsena je naslov več kakor samo dober domislek: šum gozdov je tu simbolna spremljiva človeških usod, glas večne rasti in sile severne prirode, pesem, ki s svojo neskončno melodijo življenja in smrti trepete kot temni spominji ton pol vsemi spremenljivimi radostmi in bolestinami zemeljskega obstoja. Norveški gozdovi! Mar nismo slišali njihovega šumenja iz Hamsunovega »Pana« in iz drugih njegovih del, iz povesti Boyerja in Undsetove, prav kakor iz starejših del Bjørnsena in celo iz nekaterih Ibsenovih dramatskih kompozicij? Gozd je severnoevropskemu človeku to, kar mediteranskemu morje: veličasten in hkrati skrivnosten prirodni element, s katerim se bori in kateremu se na tihem moči. Nemška romantika je odkrila zvezo med germanskim bistvom in gozdom: šum gozdov odmeva prav tako iz velikih simfonij kakor iz starih bojevitih spevov, obnavljajočih mitos davnih prednikov. Pri skandinavskih narodih se temu pridružuje še skandinavizem kot posebno življenjsko čustvo severnega človeka, obstojčje v svojski zmesi naravnih zakonitosti in človeškega nemirja, upora in odpovedi, predvsem pa kot izraz prvinske čvrste splošnosti človeka in zemlje. Noben južnjaški narod nima tolike

ljubezni do rastlin, kakor je lastna severnjakom, spominjajočim se, da so bili pod mnogimi krošnjami dreva prvi templji njihovih bogov.

Roman Trygveja Gulbrandsena je ves prežet z melodijo šumečega gozda. Gozd v njem poje. Prebivalci gozdnega prostora silijo iz tega speva poslednje odmeve magičnih izročil. Neka rahla mistika, prihajajoča od zemlje in gozda, je vtisnila pečat tej stvaritvi norveškega pisatelja.

Gulbrandsen se je šele pred nekaj leti pojavil v norveški literaturi, a že danes je prav zaradi romana »In večno šume gozdovi« znan po Evropi. Menda gre posebno hvala nemški izdaji, da si je pridobila Gulbrandsenova stvaritev široko popularnost, o kateri najbolj prepričujejo dosedanje visoke naklade. O pisatelju je znano, da se je posvetil pisateljevanju že v zrelih letih, ko si je nabral izkušenj v praktičnem življenju poslovnega človeka. Zdi se, da z nadaljnjimi spisi ni mogel prekositi prvenca »In večno šume gozdovi«, s katerim se je bil povzpel v prve vrste majhne, vendar bogate in razgibane norveške literature.

Roman se ne dogaja v naših dneh, zakaj niti visoko na severu ni več takih patriarhalnih kmečkih kraljev kakor je njegov glavni junak Dag Bjørndal. Dejansko pa kažejo samo nekatere manj opazne poteze, da smo odmaknjeni sedanjosti. Roman se že nagiblje h koncu, ko Dag premišljuje: »Medtem se je na svetu zgodilo marsikaj velikega — V Franciji so pobili kralja in mnogo ljudi, in odstavili so Boga in vse skupaj imenovali revolucijo...« Tako smo nekje med 17. in 18. stoletjem. Visoko na severu žive ljudje po svoje. Pre-

pirajo se zaradi zemlje, časti in žensk kakor povsod na svetu. Tisti, ki so naseljeni na planjavah, krijo one, ki žive višje v gozdovih — v borbi z volkovi in medvedi.

Prav med take ljudi, kmete z Bjørndala, je stopil Gulbrandsen s svojo stvarjalno fantazijo. Med kmete, ki prav kakor Hamsunovi ljudje iz »Blagoslova zemlje« šele osvajaajo zemljo, krijejo skozi rodove neizmerni norveški gozd in spreminjajo tla v oranico. Tako se imetje, zraslo na naravnem kapitalu in podvrženo redu naravnega gospodarstva, čedalje bolj povečuje — ne pri vseh, marveč pri teh, ki so najspodobnejši. Iz rodne kmečkih poglavarjev prihaja Dag. So to neke vrste aristokrati, ki se zavedajo dolge napetosti svojega rodu. V taki dolgi rodovni verigi doseže Dag najvišji člen. Po nesreči, ki ugonobni vso rodovno prvoročnega brata, postane sam gospodar velike posesti med gozdovi. In roman nam kaže, kako molčestvi, vase zaprti Dag razširi to posest, ustvari z ženitvijo in z delom bogastvo, združi svoj kmečki rol z meščani, povzdigne svoje kmečko kraljestvo in svoj veliki dom, prepoln vsega starega in lepega.

Dag je več kakor samo kmet. Dag se tudi bori z Bogom vsa njegova primitivna, a zdrava čud se upira Večnemu. Pod rahlo skorjo umetnega duhovnega, zlasti še verskega življenja polje žlahtna, a bojevit človeška kri, oglašajo se instinkti, krvoločna maščevalnost si išče duška, temne strasti vro v duši, ki jo predstavlja resnobno, zakrknjeno in molčeče obličje. Toda vsa ta borba z Bogom, ki vtelesa zakon dobrote in usmiljenja, se končuje z zmago tistega, kar je višje in blaženo: neje od krvi in sile. Ženitev z bogato meščansko hčerjo, vpliv njene plemenite sestre Doroteje, porast bogastva in uspešen prehod v denarno gospodarstvo, ki Dagu močno razširi vpliv in moč, usoda

starejšega sina in skrb za mlajšega, ki bo prevzel rodovno izročilo, skrakta: življenje, izkušnje, dolgo razmišljanje — vse to obrusi in izmori Dag, stori iz njega kmečkega gospoda in ponizja njegove nasprotnike. In ko stari Dag naposled ugame skrivnost svojega sina naslednika in ga združi z ljubljeno majorjevo hčerjo, ki ga ljubi prav tako ponosno in molčeče, vemo, da je Dagova zgozba zaključena in da bo mlajši Dag na istih tleh, pod istim nebom, v večnem šumu istih gozdov služil enako resno in strogo velikemu rodovnemu zakonu, ki prav tako v človeških seliščih kakor v gozdni svobodi odmerja moč in dolžnosti najboljšim in najspodobnejšim.

Dag in njegov enako imenovani sin, Tereza, Doroteja, stara Ana, stotnik Klinge, Adelajda — to so osebe, ki nas v tej zgodbi zagrabijo s svojo korenito nordijsko fazono. Ljubezen očeta Daga in Tereze, posebej še mlade Daga in Adelajde, ima tisto vzdržnost zaprtega vulkana, tisto vročo silo pod hladno, ravnodušno masko, ki je mogoča samo v tej geografski širini. Interieri bahavih kmečkih domov, starinski običaji, božične in ženitovanske pojedine, vasa prečudna obilnost ob siceršnji trdoti in skoposti; pesem vetrov v gozdovih, glasovi burje in dimnika, spev pomladinske rasti na poljih, radosti in zmagne lova na meline in drugo divjačino, ki zahteva moči in poguma — vse to je vpleteno med podobe človeških usod, vse to živi v zaključenem in poetično lepem svetu. Gulbrandsenovega epskega umotvora. Roman, ki ima v sebi toliko življenjske sile in notranje lepote, kakor preveva v vsej preprostosti dragoceno pripovedno kompozicijo Trygveja Gulbrandsena, je bil vreden prevoda v naš jezik. »Dobra knjiga« pa je zdaj že tretjič dokazala, da je vredna svojega imena.

Roman »In večno šume gozdovi« je preveda v lepo in glalko slovensko besedo Meta Korenova.

Večer slovenskih mladinskih skladb za klavir

Ob pestrem in kvalitetnem sporedu deveterih skladateljev mladinskih skladb se nam znova zbudi zavest, da je bilo preteklih 20 let za naš narod kljub težavam in neprimlikam precej plodnih. Evo uspeha neoviranega, svobodnega ustvarjanja v stroki, kjer celo veliki narodi z bogato glasbeno tradicijo dostikrat le neboljso jecajo! Kaj je n. pr. dala nemška glasbena kultura velikega svojci mladini? Schumannov album za mladino je (posebno v prvem delu) zbirka najlepših romantičnih mladinskih skladb, kar jih poznamo. S tem pa smo praktično tudi že izčrpali pomembna nemška dela te vrste. Med Italijani je važen Bossi, ki z nekaterimi dobri in vsebinsko primernimi skladbami izpolnjuje obutno vrzel v mladinski literaturi. A med poznimi romantičnimi mladinske skladateljke kakor je Čajkovskij z mladinskimi skladbami, prepolnimi poezije, ritma, originalnosti in svežine. Z nastopom slovanskega narodnostnega elementa v glasbi se je seveda tudi mladinski glasbi odprl nov svet, bogat, zanimiv, nešablonski, duhovit in mnogokrat opt na genij svojega oblikovalca. V vsej svetovni literaturi nimajo primere Novakove mladinske skladbe. Kakšno čudovito pojmovanje otroške duše! Ne slikanje — kakor to tako dolgočasno podajajo neštete drugovrstne zbirke — temveč močno in neposredno doživljanje otroškega sveta nam sije nasproti iz njegovih del. Kar vzemimo v roke prvo, najmanjšo in najdrobnejšo — najponižnejšo, bi skoraj rekli — skladbico Novakove zbirke »Mladil«: »Pesem deteta« ima naslov. Ali ni tako, kakor da bi naše dete — droben ptiček — bežalo samo in nam prepevalo svojo nežno pesmico? Ali pa pogledimo tisto sliko dveh slovaških detet: »on« in »ona«, dečko in deklica. On v širokih hlačah dopetačah koraži korača po vaški cesti, pedenj-možiček, ki ti

OGLESE ZA BOŽIČNO ŠTEVILKO bomo mogli sprejemati le do srede zvečer ob 18. Prosimo cenjene oglaševalce, da to upoštevajo.

UPRAVA „JUTRA“

Kronika

* **Papežev božični nagovor po radiu.** V petek, na sveti dan, papež ne bo imel tradicionalnega nagovora pred svetim kolegijem, pač pa bo ob 11. dopoldne v konzistoriju sprejel dekana kardinalskega kolegija ter bo odgovoril na njegova vprašanja s kratkimi besedami. Ob 12. uri bo papež govoril po radiu, in sicer bo čital svoj govor v prostorih svoje zasebne knjižnice. Ta govor bodo prenašale vse postaje EIAR.

* **Otroci kot gosti Duceja.** Duce je odredil, da se uporabi njegova hiša v Forliju, dokler traja vojna, kot zatočišče za italijanske otroke, ki so morali zapustiti svoje domove zaradi bombardiranja po sovražnih letalih.

* **Italijanski film Lotta Trenkerja.** Iz Rima poročajo, da bo neka odnoda filmska družba izgovorila film »Ustreljen v sivem jutru«. Snov filma je povzeta po romanu iz začetka našega stoletja. Režija filma je poverjena Lotti Trenkerju.

* **Ogromen telefonski promet v Budimpešti.** V madžarski prestolnici je zadnja leta telefonski promet močno narasel. Medtem ko je bilo novembra leta 1938. v Budimpešti samo 12.24 milijona krajevnih pogovorov, je število v decembru lanskega leta naraslo na 17.58 milijona, v letošnjem oktobru na 19.16 milijona in v novembru že na 20.5 milijona. Število priključkov se je od 74.543 v novembru leta 1938. povečalo do letošnjega novembra na 97.083. Pošta uprava si z vsemi načini pomaga, da bi bila kos narasajočemu telefonskemu prometu. Uvedla je posebne kontrolne aparate za pogovore, ki ne smejo trajati delj kot pet minut. Kdor se proti temu predpisu pregreši, mu telefonski aparat odklopijo. Ker tovarne ne dobavljajo aparatov, so novi priključki možni samo s starimi odklopljenimi telefonskimi aparati.

* **Avtomobilska nezgoda s srečnim koncem.** V Mondorji se je primerila 48letnemu Sebastijanu Viglietti ju neželena nezgoda. Dirjal je s svojim avtomobilom po cesti, ki je bila zaradi mraza poledenela. Na ovinku je avtomobil zdrsil in se prekopicnil. Viglietti je imel dovolj prisotnosti duha, da je z bliskovito naglico odprl vrata avtomobila in se iz njega vrnil na cesto. Vendar je avtomobil zdrsil in se prekopicnil. Viglietti je imel dovolj prisotnosti duha, da je z bliskovito naglico odprl vrata avtomobila in se iz njega vrnil na cesto.

GLEDALIŠČE

DRAMA

Torek, 22. decembra: ob 16.30: Oče. Red.

Sreda, 23. decembra: ob 16.30: Primer dr. Hirna. Red Sreda

Četrtek, 24. decembra: zaprt

Petek, 25. decembra: ob 16. uri: Oče naš. Izven.

A. Strindberg: »Oče«. Drama v treh dejanjih. Osebe: ritmojster — P. Kovič, Laura, njegova žena — Gabrijelečičeva, Berta, njuna hči — Simčičeva, dr. Ostermark — Košič, pastor — Gorinšek, dojljica — Kraljeva, Njoid, sluga — Potokar. Režiser: J. Kovič. Scenograf: ing. arh. E. Franz.

OPERA

Torek, 22. decembra: ob 16.: La Boheme. Red Premierski

Sreda, 23. decembra: Slepa miš. Izven. Cene od 24 lir navzdol

Četrtek, 24. decembra: zaprt

Petek, 25. decembra: ob 16.: Traviata. Izven. Cene od 24 lir navzdol

G. Puccini: »La Boheme«. Opera v štirih slikah. Osebe: Rudolf, glasbenik — Lipušček, Marcel — slikar, Kanko, Schaudard, glasbenik — Dolničar, Collin, filozof — Bettetto, Mimi — Vidaljeva, Musetta — Polajnarjeva, Benoit, hišni gospodar — Zupan, Alcindor — Anžlovar, Pargipnol — Kristančič. Dirigent: D. Zebre, režija in scena — C. Debevec, zborovodja: R. Simoniti. Slovenski libreto opredeljuje v Stritofem prevodu je v prodaji pri blagajni.

Premiera Puccinijevih enodejske opere: »Sestra Angelika« in »Beethovenove 7 simfonije« kot koreografije, bo 30. t. m. za red Premierski. Naslovno partijo bo pela Heybalova. Režija opere je R. Primožič, koreografija M. Kurbosa. Dirigent: A. Nefat, zborovodja: R. Simoniti.

Premiera Puccinijevih enodejske opere: »Sestra Angelika« in »Beethovenove 7 simfonije« kot koreografije, bo 30. t. m. za red Premierski. Naslovno partijo bo pela Heybalova. Režija opere je R. Primožič, koreografija M. Kurbosa. Dirigent: A. Nefat, zborovodja: R. Simoniti.

Premiera Puccinijevih enodejske opere: »Sestra Angelika« in »Beethovenove 7 simfonije« kot koreografije, bo 30. t. m. za red Premierski. Naslovno partijo bo pela Heybalova. Režija opere je R. Primožič, koreografija M. Kurbosa. Dirigent: A. Nefat, zborovodja: R. Simoniti.

Premiera Puccinijevih enodejske opere: »Sestra Angelika« in »Beethovenove 7 simfonije« kot koreografije, bo 30. t. m. za red Premierski. Naslovno partijo bo pela Heybalova. Režija opere je R. Primožič, koreografija M. Kurbosa. Dirigent: A. Nefat, zborovodja: R. Simoniti.

Premiera Puccinijevih enodejske opere: »Sestra Angelika« in »Beethovenove 7 simfonije« kot koreografije, bo 30. t. m. za red Premierski. Naslovno partijo bo pela Heybalova. Režija opere je R. Primožič, koreografija M. Kurbosa. Dirigent: A. Nefat, zborovodja: R. Simoniti.

Premiera Puccinijevih enodejske opere: »Sestra Angelika« in »Beethovenove 7 simfonije« kot koreografije, bo 30. t. m. za red Premierski. Naslovno partijo bo pela Heybalova. Režija opere je R. Primožič, koreografija M. Kurbosa. Dirigent: A. Nefat, zborovodja: R. Simoniti.

Premiera Puccinijevih enodejske opere: »Sestra Angelika« in »Beethovenove 7 simfonije« kot koreografije, bo 30. t. m. za red Premierski. Naslovno partijo bo pela Heybalova. Režija opere je R. Primožič, koreografija M. Kurbosa. Dirigent: A. Nefat, zborovodja: R. Simoniti.

Premiera Puccinijevih enodejske opere: »Sestra Angelika« in »Beethovenove 7 simfonije« kot koreografije, bo 30. t. m. za red Premierski. Naslovno partijo bo pela Heybalova. Režija opere je R. Primožič, koreografija M. Kurbosa. Dirigent: A. Nefat, zborovodja: R. Simoniti.

Premiera Puccinijevih enodejske opere: »Sestra Angelika« in »Beethovenove 7 simfonije« kot koreografije, bo 30. t. m. za red Premierski. Naslovno partijo bo pela Heybalova. Režija opere je R. Primožič, koreografija M. Kurbosa. Dirigent: A. Nefat, zborovodja: R. Simoniti.

Premiera Puccinijevih enodejske opere: »Sestra Angelika« in »Beethovenove 7 simfonije« kot koreografije, bo 30. t. m. za red Premierski. Naslovno partijo bo pela Heybalova. Režija opere je R. Primožič, koreografija M. Kurbosa. Dirigent: A. Nefat, zborovodja: R. Simoniti.

Premiera Puccinijevih enodejske opere: »Sestra Angelika« in »Beethovenove 7 simfonije« kot koreografije, bo 30. t. m. za red Premierski. Naslovno partijo bo pela Heybalova. Režija opere je R. Primožič, koreografija M. Kurbosa. Dirigent: A. Nefat, zborovodja: R. Simoniti.

Premiera Puccinijevih enodejske opere: »Sestra Angelika« in »Beethovenove 7 simfonije« kot koreografije, bo 30. t. m. za red Premierski. Naslovno partijo bo pela Heybalova. Režija opere je R. Primožič, koreografija M. Kurbosa. Dirigent: A. Nefat, zborovodja: R. Simoniti.

Premiera Puccinijevih enodejske opere: »Sestra Angelika« in »Beethovenove 7 simfonije« kot koreografije, bo 30. t. m. za red Premierski. Naslovno partijo bo pela Heybalova. Režija opere je R. Primožič, koreografija M. Kurbosa. Dirigent: A. Nefat, zborovodja: R. Simoniti.

Premiera Puccinijevih enodejske opere: »Sestra Angelika« in »Beethovenove 7 simfonije« kot koreografije, bo 30. t. m. za red Premierski. Naslovno partijo bo pela Heybalova. Režija opere je R. Primožič, koreografija M. Kurbosa. Dirigent: A. Nefat, zborovodja: R. Simoniti.

Premiera Puccinijevih enodejske opere: »Sestra Angelika« in »Beethovenove 7 simfonije« kot koreografije, bo 30. t. m. za red Premierski. Naslovno partijo bo pela Heybalova. Režija opere je R. Primožič, koreografija M. Kurbosa. Dirigent: A. Nefat, zborovodja: R. Simoniti.

Premiera Puccinijevih enodejske opere: »Sestra Angelika« in »Beethovenove 7 simfonije« kot koreografije, bo 30. t. m. za red Premierski. Naslovno partijo bo pela Heybalova. Režija opere je R. Primožič, koreografija M. Kurbosa. Dirigent: A. Nefat, zborovodja: R. Simoniti.

Premiera Puccinijevih enodejske opere: »Sestra Angelika« in »Beethovenove 7 simfonije« kot koreografije, bo 30. t. m. za red Premierski. Naslovno partijo bo pela Heybalova. Režija opere je R. Primožič, koreografija M. Kurbosa. Dirigent: A. Nefat, zborovodja: R. Simoniti.

Premiera Puccinijevih enodejske opere: »Sestra Angelika« in »Beethovenove 7 simfonije« kot koreografije, bo 30. t. m. za red Premierski. Naslovno partijo bo pela Heybalova. Režija opere je R. Primožič, koreografija M. Kurbosa. Dirigent: A. Nefat, zborovodja: R. Simoniti.

Premiera Puccinijevih enodejske opere: »Sestra Angelika« in »Beethovenove 7 simfonije« kot koreografije, bo 30. t. m. za red Premierski. Naslovno partijo bo pela Heybalova. Režija opere je R. Primožič, koreografija M. Kurbosa. Dirigent: A. Nefat, zborovodja: R. Simoniti.

Premiera Puccinijevih enodejske opere: »Sestra Angelika« in »Beethovenove 7 simfonije« kot koreografije, bo 30. t. m. za red Premierski. Naslovno partijo bo pela Heybalova. Režija opere je R. Primožič, koreografija M. Kurbosa. Dirigent: A. Nefat, zborovodja: R. Simoniti.

Premiera Puccinijevih enodejske opere: »Sestra Angelika« in »Beethovenove 7 simfonije« kot koreografije, bo 30. t. m. za red Premierski. Naslovno partijo bo pela Heybalova. Režija opere je R. Primožič, koreografija M. Kurbosa. Dirigent: A. Nefat, zborovodja: R. Simoniti.

Premiera Puccinijevih enodejske opere: »Sestra Angelika« in »Beethovenove 7 simfonije« kot koreografije, bo 30. t. m. za red Premierski. Naslovno partijo bo pela Heybalova. Režija opere je R. Primožič, koreografija M. Kurbosa. Dirigent: A. Nefat, zborovodja: R. Simoniti.

Premiera Puccinijevih enodejske opere: »Sestra Angelika« in »Beethovenove 7 simfonije« kot koreografije, bo 30. t. m. za red Premierski. Naslovno partijo bo pela Heybalova. Režija opere je R. Primožič, koreografija M. Kurbosa. Dirigent: A. Nefat, zborovodja: R. Simoniti.

Premiera Puccinijevih enodejske opere: »Sestra Angelika« in »Beethovenove 7 simfonije« kot koreografije, bo 30. t. m. za red Premierski. Naslovno partijo bo pela Heybalova. Režija opere je R. Primožič, koreografija M. Kurbosa. Dirigent: A. Nefat, zborovodja: R. Simoniti.

Premiera Puccinijevih enodejske opere: »Sestra Angelika« in »Beethovenove 7 simfonije« kot koreografije, bo 30. t. m. za red Premierski. Naslovno partijo bo pela Heybalova. Režija opere je R. Primožič, koreografija M. Kurbosa. Dirigent: A. Nefat, zborovodja: R. Simoniti.

Premiera Puccinijevih enodejske opere: »Sestra Angelika« in »Beethovenove 7 simfonije« kot koreografije, bo 30. t. m. za red Premierski. Naslovno partijo bo pela Heybalova. Režija opere je R. Primožič, koreografija M. Kurbosa. Dirigent: A. Nefat, zborovodja: R. Simoniti.

Premiera Puccinijevih enodejske opere: »Sestra Angelika« in »Beethovenove 7 simfonije« kot koreografije, bo 30. t. m. za red Premierski. Naslovno partijo bo pela Heybalova. Režija opere je R. Primožič, koreografija M. Kurbosa. Dirigent: A. Nefat, zborovodja: R. Simoniti.

Premiera Puccinijevih enodejske opere: »Sestra Angelika« in »Beethovenove 7 simfonije« kot koreografije, bo 30. t. m. za red Premierski. Naslovno partijo bo pela Heybalova. Režija opere je R. Primožič, koreografija M. Kurbosa. Dirigent: A. Nefat, zborovodja: R. Simoniti.

Premiera Puccinijevih enodejske opere: »Sestra Angelika« in »Beethovenove 7 simfonije« kot koreografije, bo 30. t. m. za red Premierski. Naslovno partijo bo pela Heybalova. Režija opere je R. Primožič, koreografija M. Kurbosa. Dirigent: A. Nefat, zborovodja: R. Simoniti.

Premiera Puccinijevih enodejske opere: »Sestra Angelika« in »Beethovenove 7 simfonije« kot koreografije, bo 30. t. m. za red Premierski. Naslovno partijo bo pela Heybalova. Režija opere je R. Primožič, koreografija M. Kurbosa. Dirigent: A. Nefat, zborovodja: R. Simoniti.

Premiera Puccinijevih enodejske opere: »Sestra Angelika« in »Beethovenove 7 simfonije« kot koreografije, bo 30. t. m. za red Premierski. Naslovno partijo bo pela Heybalova. Režija opere je R. Primožič, koreografija M. Kurbosa. Dirigent: A. Nefat, zborovodja: R. Simoniti.

Premiera Puccinijevih enodejske opere: »Sestra Angelika« in »Beethovenove 7 simfonije« kot koreografije, bo 30. t. m. za red Premierski. Naslovno partijo bo pela Heybalova. Režija opere je R. Primožič, koreografija M. Kurbosa. Dirigent: A. Nefat, zborovodja: R. Simoniti.

Premiera Puccinijevih enodejske opere: »Sestra Angelika« in »Beethovenove 7 simfonije« kot koreografije, bo 30. t. m. za red Premierski. Naslovno partijo bo pela Heybalova. Režija opere je R. Primožič, koreografija M. Kurbosa. Dirigent: A. Nefat, zborovodja: R. Simoniti.

Premiera Puccinijevih enodejske opere: »Sestra Angelika« in »Beethovenove 7 simfonije« kot koreografije, bo 30. t. m. za red Premierski. Naslovno partijo bo pela Heybalova. Režija opere je R. Primožič, koreografija M. Kurbosa. Dirigent: A. Nefat, zborovodja: R. Simoniti.

Premiera Puccinijevih enodejske opere: »Sestra Angelika« in »Beethovenove 7 simfonije« kot koreografije, bo 30. t. m. za red Premierski. Naslovno partijo bo pela Heybalova. Režija opere je R. Primožič, koreografija M. Kurbosa. Dirigent: A. Nefat, zborovodja: R. Simoniti.

Premiera Puccinijevih enodejske opere: »Sestra Angelika« in »Beethovenove 7 simfonije« kot koreografije, bo 30. t. m. za red Premierski. Naslovno partijo bo pela Heybalova. Režija opere je R. Primožič, koreografija M. Kurbosa. Dirigent: A. Nefat, zborovodja: R. Simoniti.

Premiera Puccinijevih enodejske opere: »Sestra Angelika« in »Beethovenove 7 simfonije« kot koreografije, bo 30. t. m. za red Premierski. Naslovno partijo bo pela Heybalova. Režija opere je R. Primožič, koreografija M. Kurbosa. Dirigent: A. Nefat, zborovodja: R. Simoniti.

Premiera Puccinijevih enodejske opere: »Sestra Angelika« in »Beethovenove 7 simfonije« kot koreografije, bo 30. t. m. za red Premierski. Naslovno partijo bo pela Heybalova. Režija opere je R. Primožič, koreografija M. Kurbosa. Dirigent: A. Nefat, zborovodja: R. Simoniti.

Premiera Puccinijevih enodejske opere: »Sestra Angelika« in »Beethovenove 7 simfonije« kot koreografije, bo 30. t. m. za red Premierski. Naslovno partijo bo pela Heybalova. Režija opere je R. Primožič, koreografija M. Kurbosa. Dirigent: A. Nefat, zborovodja: R. Simoniti.

Premiera Puccinijevih enodejske opere: »Sestra Angelika« in »Beethovenove 7 simfonije« kot koreografije, bo 30. t. m. za red Premierski. Naslovno partijo bo pela Heybalova. Režija opere je R. Primožič, koreografija M. Kurbosa. Dirigent: A. Nefat, zborovodja: R. Simoniti.

Premiera Puccinijevih enodejske opere: »Sestra Angelika« in »Beethovenove 7 simfonije« kot koreografije, bo 30. t. m. za red Premierski. Naslovno partijo bo pela Heybalova. Režija opere je R. Primožič, koreografija M. Kurbosa. Dirigent: A. Nefat, zborovodja: R. Simoniti.

Premiera Puccinijevih enodejske opere: »Sestra Angelika« in »Beethovenove 7 simfonije« kot koreografije, bo 30. t. m. za red Premierski. Naslovno partijo bo pela Heybalova. Režija opere je R. Primožič, koreografija M. Kurbosa. Dirigent: A. Nefat, zborovodja: R. Simoniti.

Premiera Puccinijevih enodejske opere: »Sestra Angelika« in »Beethovenove 7 simfonije« kot koreografije, bo 30. t. m. za red Premierski. Naslovno partijo bo pela Heybalova. Režija opere je R. Primožič, koreografija M. Kurbosa. Dirigent: A. Nefat, zborovodja: R. Simoniti.

Premiera Puccinijevih enodejske opere: »Sestra Angelika« in »Beethovenove 7 simfonije« kot koreografije, bo 30. t. m. za red Premierski. Naslovno partijo bo pela Heybalova. Režija opere je R. Primožič, koreografija M. Kurbosa. Dirigent: A. Nefat, zborovodja: R. Simoniti.

Premiera Puccinijevih enodejske opere: »Sestra Angelika« in »Beethovenove 7 simfonije« kot koreografije, bo 30. t. m. za red Premierski. Naslovno partijo bo pela Heybalova. Režija opere je R. Primožič, koreografija M. Kurbosa. Dirigent: A. Nefat, zborovodja: R. Simoniti.

Premiera Puccinijevih enodejske opere: »Sestra Angelika« in »Beethovenove 7 simfonije« kot koreografije, bo 30. t. m. za red Premierski. Naslovno partijo bo pela Heybalova. Režija opere je R. Primožič, koreografija M. Kurbosa. Dirigent: A. Nefat, zborovodja: R. Simoniti.

Premiera Puccinijevih enodejske opere: »Sestra Angelika« in »Beethovenove 7 simfonije« kot koreografije, bo 30. t. m. za red Premierski. Naslovno partijo bo pela Heybalova. Režija opere je R. Primožič, koreografija M. Kurbosa. Dirigent: A. Nefat, zborovodja: R. Simoniti.

Premiera Puccinijevih enodejske opere: »Sestra Angelika« in »Beethovenove 7 simfonije« kot koreografije, bo 30. t. m. za red Premierski. Naslovno partijo bo pela Heybalova. Režija opere je R. Primožič, koreografija M. Kurbosa. Dirigent: A. Nefat, zborovodja: R. Simoniti.

Premiera Puccinijevih enodejske opere: »Sestra Angelika« in »Beethovenove 7 simfonije« kot koreografije, bo 30. t. m. za red Premierski. Naslovno partijo bo pela Heybalova. Režija opere je R. Primožič, koreografija M. Kurbosa. Dirigent: A. Nefat, zborovodja: R. Simoniti.

Premiera Puccinijevih enodejske opere: »Sestra Angelika« in »Beethovenove 7 simfonije« kot koreografije, bo 30. t. m. za red Premierski. Naslovno partijo bo pela Heybalova. Režija opere je R. Primožič, koreografija M. Kurbosa. Dirigent: A. Nefat, zborovodja: R. Simoniti.

Premiera Puccinijevih enodejske opere: »Sestra Angelika« in »Beethovenove 7 simfonije« kot koreografije, bo 30. t. m. za red Premierski. Naslovno partijo bo pela Heybalova. Režija opere je R. Primožič, koreografija M. Kurbosa. Dirigent: A. Nefat, zborovodja: R. Simoniti.

Premiera Puccinijevih enodejske opere: »Sestra Angelika« in »Beethovenove 7 simfonije« kot koreografije, bo 30. t. m. za red Premierski. Naslovno partijo bo pela Heybalova. Režija opere je R. Primožič, koreografija M. Kurbosa. Dirigent: A. Nefat, zborovodja: R. Simoniti.

Premiera Puccinijevih enodejske opere: »Sestra Angelika« in »Beethovenove 7 simfonije« kot koreografije, bo 30. t. m. za red Premierski. Naslovno partijo bo pela Heybalova. Režija opere je R. Primožič, koreografija M. Kurbosa. Dirigent: A. Nefat, zborovodja: R. Simoniti.

ta in planil ven. Pri tem si je pretrsel možgane in dobil praske, ostal pa je vendarle živ.

* **Šolski pouk po radiu.** Kakor smo že zabeležili, je ministrstvo za prosveto v Rimu določilo, da bodo italijanski srednješolci deležni v dobi dvomesečnih počitnic lekcijski po radiu. Te lekcije bodo sporočene v času od 28. decembra do 14. februarja in vsak dan med 10. in 11. uro. Lekcije bodo razdeljene na dva dela, vsako predavanje bo trajalo 20 minut.

* **Bankovci v slani.** Na trgu Svete Lucije v Veneziji so se t dni mladostni težki igrali z večjim šopom slane in jo naposled zažgali. Ko je iz šopa bušil plamen, so se vsuli na tla bankovci po 50 in 100 lir. Našli so 3000 lir. Gasilci so denar zaplenili ter ga izročili policiji.

* **Smrt v vodnjaku.** 75letna Mariuczia Anselma iz Cuneja je t dni v pozni večerni uri odšla k vodnjaku po vodo. Nagnila se je tako neprevidno nad odprtino, da je izgubila ravnotežje in padla v globlino. Ko so jo potegnili iz vodnjaka, je bila že mrtva.

* **Kadar čuvaj zaspi.** Avgustu Simone-lju, lastniku stavbnega podjetja v Alesandriji, ki je hotel zaradi božičnih praznikov oditi na kratke počitnice, se mu je primerila neljuba dogodivščina. Pripravljen je koveče in jih založil z obleko in perilom ter z živili, da bi lahko čim prej odšel na vlak. Položil je med prtljago tudi 23.000 lir gotovine. Prtljaga je zapal svojo čuvaju, ki pa je bil dovolj nepreviden, da je poleg kovečev zaspal. V tem času je izginila prtljaga, da ni za njo ne duha ne sluha.

* **Nov slovaški denar.** Slovaška Narodna banka je dala v promet nove kovance po 5 vinarjev in skupni vrednosti 50.000 kron. Kovanci so iz čistega cinka. Stari češko-slovaški petvinarški drobiž bodo vzeli iz prometa.

* **Trčenje med avtomobilom in tramvajem.** V kraju pri Genovi se je zgodila prometna nesreča. Neki tramvajski voz je zavozil v avtomobil s štirimi potniki. Čeprav je tramvajski spredovnik z vso silo zavrl vozilo, ni mogel preprečiti sunka in tako se je nezgoda končala z dvema ranjenecema. Eden izmed njiju je dobil pretrse možganov, drugi pa si je zlomil levo ključnico.

* **Trojčki.** V nekem kraju blizu Modene so morali odpeljati neko porodnico, potem ko je povila sinčka, v bolnišnico. Komaj so jo pripeljali tja, je mati darovala življenje še dvema sinčoma.

* **Čudna nesreča.** Poljedelec Dario Gaielli iz Valenze je doživel čudno nezgodo. Preden se je t dni spravil spat, je odprl okno, pri tem pa izgubil ravnotežje, padel na dvorišče, obležal v nezavesti in zaspal. Jutranji mraz ga je šele zdrnil, da je začel klicati na pomoč. Ko so prišli k njemu reševalci, so ugotovili, da si je mož zlomil obe nogi.

* **V prekop sta padla.** Iz Venezije poročajo, da so našli v kanalu Brenta dva mrlja, in sicer truplo 69letnega Giuseppea Vallotta in 45letnega G'na Corra. Pozno zvečer sta koračila ob kanalu domov, v temi pa sta padla v vodo in utonila.

* **Na postaji ne smeš spati.** Trgovca Antonio Scasingelo se je pripeljal t dni iz Milana v Turin, kjer je imel opravke. Ker je bilo ob 4. jutraj prezgodaj, da bi se odpravil po poslovnih poteh v mesto, je odšel v čakalnico 2. razreda, polčil poleg sebe koveč in mulec zadremal. Ko se je zdrnil okrog 5. ure, je videl, da je med spanjem izgubil njegov koveč, v katerem je imel razno blago in 40.000 lir gotovine. Uvedena je stroga preiskava.

* **Vodnikova družba** sporoča svojim delavcem-poverjenikom in vsem članom, da so izšle Vodnikove knjige in sicer: Vodnikova pratika za l. 1943. in Janka Kača povest »Na novinah«. Člani prejmejo knjige pri svojih poverjenikih, direktni člani pa v pisarni Vodnikove družbe, Puceljčeva ul. 5 (poslopje Narodne tiskarne). Letošnja članarina znaša 16 L in odpravnina 1 ali 2 lir. Člane zamudnike pozivamo, da čimprej obnovijo svojo članarino, ker naklaja letošnjih knjig ni velika. Prijave sprejema

skih sanj. Resnoba, plemenit ton ima melodija, ki nastopa zdaj v sopranu, zdaj v globokem basu. Manj se je Tomcu posrečilo (za moj vtis) koračnica, ker je v njej glavna misel spremljana z nepotrebnimi šestnajstinkami, ki zvržejo normalni dvodelni ritem koraka. Jako dobra pa je živahna »Predica«. Od drugih skladateljev smo slišali predvsem Ostrega mnogo premalo. Ta borec za slovensko modernost je bil svojčas dostikrat zasmevan zaradi svoje doslednosti, prav za prav zaradi pšenosti in vztrajnosti svoje smeri. Danes tenkosilno uho že drugače presoja njegovo dela. Mislim, da bo prišel čas, ko se bodo (ne vsa, toda marsikatera) zelo visoko dvignila nad druge povprečne poizkuse. Vsekakor zahtujmo takoj močno osebno noto. Nevsakdanje, čeprav z malce suhim humorjem nam govori pokojni slovenski skladatelj tudi v mladinskih skladbah. Solidno in prijetno graje svoja dela Pavlič, Mirk in Santel. Ker so muzikalno dobra, v izrazu pa v najboljšem smislu domača, bodo verjetno najbolj upoštevana od občinstva, v kolikor niso tehnično pretežka, o čemer pa bom kasneje še izpovedal.

Sivcevi Mikijev god je delce, ki ima v vsakem taktu namen, seznaniti otroka že z godom z novimi zvoki. Skladatelju se to ni samo tehnično in muzikalno dobro posrečilo, temveč spremlja hudomušen humor Mikijev godovni dan tudi v kratkih besednih opazkah, ki na sporedu žal niso bile omenjene in ki vzbujujajo v otroku veliko veselje. O Pahorjevi Arabeski bomo spregovorili ob drugi priloiki. Saneinova je prikazala med svojimi šestimi skladbami zlasti oblikovno izvrstno zadnjo grotesko o komarju in muhi.

Nekaj opazk k vsem tem skladbam pa je le še potrebno napisati. Predvsem se mi zdi, da so marsikateri zgrešeni v razmerju med tehnično zahtevnostjo in vsebino. Komu so sploh take mladinske skladbe namenjene? Otrokom in mladini, recimo, največ tja do 15 leta. Da začnemo ta-

pisarna Vodnikove družbe, Puceljčeva 5, knjižarna Tiskovne zadruge, Selenburgova ul. 3, knjižarna Učiteljske tiskarne, Frančiškanska ul. 6 in Šentjakobska knjižnica.

IZ LJUBLJANE

u— **Novi grobovi.** V 66. letu starosti je za vedno zapustila svoje posestnice in trgovka ga. Ivana Oražmova. Pogreb bo v sredo ob 15. iz hiše žalosti, Predovičeva ul. 5, na pokopališče v Štepanjo vas. Maša zadušnica se bo darovala v farni cerkvi Svete družine v torek 29. t. m. ob pol

Želodec nekdanjih časov

Opisi pretiranih gostij v času iztekajočega se srednjega veka niso redki. Tako so ob poroki hčere nürnbergskega peka Gundlingerja l. 1493. pogrnili 60 miz, ki je imela vsaka prostora za 12 svatov in ti so se gostili celih osem dni ter so popravili 20 volov, 49 kozličev, 5000 kosov razne perutnine, 30 jelenov, 48 pitanih tetel, 95 tolstih prešičev, 15.000 ščuk in še mnogo drugega. Človek bi si po takšnih poročilih mislil, da so vladale v bogatih mestih tedanje dobe nekakšne devetdesetstletne prilike, da je bilo vsega preveč in da tudi najbolj revnim ni bilo sile. Tudi stare slike, ki nam kažejo tedanje gostije, bi nas zavajale na takšne misli. Blizji pogled v gospodarske razmere mest pa nam kaže, da so bila ta pirovanja omejena na zelo tenko socialno plast.

66 odstotkov prebivalstva v revščini

Socialna naprotstva so bila v srednjem veku bistveno večja, nego si mislimo. Navedbi bi lahko celo vrsto znanih mest, kjer je imela vsaka prostora za 12 svatov in tretjini vsake imetja v rokah majhne skupine ljudi, ki je štela 2 do 7 odstotkov prebivalstva in kjer je spadalo do 66 odstotkov ljudi med prave reveže, ki niti za plačevanje davkov niso prihajali v poštev. Široka masa se je hranila zelo bedno, močnik ji je bil glavna hrana.

Res je pa pri tem, da je ta preprosta hrana telesu bolj prijala nego pretravanja, ki so si jih privoščili bogati patriciji. To je razvidno iz zapisnikov o smrtih, ki kažejo, da so pripadniki bogatejših sloj umirali povprečno dosti prej nego preprosti rokodelci in delavci. Če si ogledujemo slike starih mojstrov tedanjega časa, naletimo na njih vedno znova na postavbe bogatih mož, ki jim je, kakor bi dejal sodoben medicinec, »pokvarjeno presnovno brati na obrazih«.

250 funtov mesa na osebo

V prehodnem času med srednjim in novim vekom pa so se gospodarske razmere splošno tako izboljšale, da so se živila odločno pocenila in da je postala prehrana široke množice vsaj po mestih, če ne na deželi, dosti mnogovrstnejša. Med splošne pojave tedanjega časa spada n. pr. povečana poraba mesa. Za nekatera mesta so ugotovili v tem pogledu izredno potrošnjo. Tako je odpadlo v Frankfurtu ob Odri leta 1308. na vsakega prebivalca nič manj nego 250 funtov mesa, pri čemer pa ni všeta poraba perutnine in rib. Za primerjavo naj navedemo, da je l. 1871. v staropruskih pokrajinah na vsakega prebivalca odpadlo samo 37 funtov mesa. Kako so nekoč cenili meso kot živilo, je najbolje razvidno iz precej intenzivne živinoreje, ki so jo gojili nekoč po mestih, tako da so morale oblasti pogosto nastopiti proti neprijetnostim, ki jih je povzročila ta živinoreja med mestnimi židovi. Tudi iz Ljubljane, a še bolj iz drugih mest so nam znane iz prehodne dobe med srednjim in novim vekom odredbe, ki so dovoljevale pripadnikom posebnih stanov rediti le določeno število živali ali ki so za določene ure prepovedovale spuščati prešiče na ceste, postavljati svinjake enostavno na javnih prostorih itd.

Poper dražji od zlata

Značilnost za okus in življenjski način v srednjem veku je čedalje večja priljubljenost, ki so je bile deležne razne začimbe. V posebnih čišljih je bil poper, ki so ga odtehtali dobesedno z zlatom. Ko je Alarik l. 408. zavzel Rim, si je izgovoril poleg zlata, srebra, svilenih oblačil in purpurnih oblek tudi 3000 funtov popra. Začimbe so uvažali v Evropi že prej, toda njih prava doba je prišla zlasti po križarskih vojnah, ki so seznanile Zahod z orientalskim načinom življenja in tudi s strokovnjaško pripravo začimbenih jedi. Pri tem je omeniti, da ljudje še niso imeli tolikšne potrebe po alkoholnih dražljih, kakor v naših časih. Šele v začetku 16. stoletja so se te pijače začele širiti v znatnejši meri po Evropi, dokler niso postale njena prava šiba božja. Prej pa so začimbe igrale nekaj časa njih dražilno ulogo in so hrano, ki je bila dotlej celo v bogatih hišah prilično enolična, napravile raznovrstnejšo in okusnejšo. Seveda pa je šlo pogosto za zelo robate okuse. Tako je velelo neko pravilo, da je neka jed le tedaj »dobra«, če »peče in se iz ust kadie«. Med začimbami si je poper ohranil dolgo časa svoj prevladujoči položaj. Ljudje so ga tako cenili, da jim je mnogokdaj nadomestoval celo denar. Uporabljali so ga kot plačilo pri nakupih zemljišč in v povračilih mestnih dolgov, carino so pobirali v obliki popra in često so plačevali tudi dote s poprom. Zanimiva primerjava njegove cene s ceno drugih potrebščin se nam je ohranila iz l. 1393. Stot masti je veljal tedaj 9 penigov, de-

bel vol 8 šilingov, funt sladkorja pa je stal 58 šilingov, funt popra celo 80 šilingov. Funt popra je bil tedaj toliko vreden kakor 10 volov! Takšne visoke razlike v vrednosti nam pojasnjujejo, zakaj je obhajalo ljudi tedaj enako pozele, nje po začimbah kakor po zlatu in da so tvegali drzni brodarji največje nevarnosti, samo da bi odkrili nove morske poti do dežel, kjer so rasle te začimbe.

Ne vsekuj se z desno roko!

Če vržemo pogled v prve natiskane kuharske knjige, ki navajajo, kar je značilno, skoraj vedno rimskega požrešnika Apicija kot svojega avtorja, se bomo brez nadaljnje spriznili s tedanjimi, že visoko kultiviranimi načini za pripravo jedi. Malo čudno pa vplivajo na nas načini, kako so te jedi uživali. Treba je poudariti, da so ljudje še v 17. stoletju segali z golo roko v skledo z mesom; neko pravilo je velelo, da desne roke, ki je jemala to meso, ne smeš uporabljati za vsekavanje. Kakor vsak kulturni napredek je bil najprej deležen zasmehovanja tudi kakšen bolj civilizirani način pri jedi. Tako je neki Anglež v svojem potopisu norce bril iz družbe Italijanov, ki so ga povabili na obed in ki so meso pobirali iz skled z nekakšnim kavljem, prednikom današnjih vilic.

Strahne posledice 30letne vojne

V prvem stoletju novega veka je bil gospodarski položaj razmeroma ugoden in to je imelo svoj vpliv tudi na sestavo jedi in na manire pri jedi. Do tem hušega propada je prišlo pozneje, ko je tridesetletna vojna z vsemi svojimi zmedami povzročila izredno poslabšanje vsakega življenja. Ponekod se je število prebivalstva znižalo za celi dve tretjini, stavež živine pa je nazadoval še bolj. Pomanjkanje ljudi je imelo za posledico, da so mogli obdelovati komaj polovico toliko zemlje kakor prej, primanjkovalo je žita in živine, strašna

draginja, lakota in kuge so bile posledice. »Kjer je razsajala vojna in lakota«, piše neka kronika, »so ljudje in pa žiristi trupla, žirji so vse, kar je bilo sploh mogoče spraviti v usta, travo in dreveno skorjo, miši in podgane.« Marsikje so morali postaviti posebne straže na pokopališča, da bi lačnim ljudem preprečili odkopavati mrtvece.

Goethe ni cenil krompirja

Dve polni stoletji je trajalo, preden si je Evropa opomogla od te silne katastrofe. Še ob začetku 19. stoletja niti število prebivalstva, niti število živine ni doseglo tiste višine kakor pred 30-letno vojno. Napoleonove vojne so položaj potem seveda še poslabšale. Vendar pa je postala Evropa v tem razdobju deležna vsakovrstnih novih kulturnih rastlin, ki so do temeljne spremembe prehrane evropskega človeka. Z vzhoda smo bili n. pr. ajdo, že ob začetku 18. stoletja je pripotoval riž v južno Italijo, od koder se je potem počasi širil v druge južnejše evropske dežele, najpomembnejše darove pa nam je dal Novi svet. Če bi primerjali vse tisto, kar je Novi svet postavil na naše mize, z zlato, srebrom in dragulji, ki so jih v stoletjih velika brodovja prepeljala od tam v Evropo, tedaj bi se morali brez premisleka odločiti za prvo. Medtem ko so vse dragocenosti ustvarile le minljivo bogastvo in so postale že davno mrtve zaklade v bančnih podzemljih, so krompir, koruza in druge rastline do dna spremenile način našega življenja, naš okus in tudi tok naše zgodovine. Trajalo pa je precej dolgo, preden je evropsko človeštvo spoznalo pomen teh darov. Značilno je n. pr., da je Goethe v »Potovalnih letih Viljama Meistra« zapisal besedo o nesrečnem uživanju krompirja in da ni imel torej niti pojma o vrednosti te kulturne rastline, brez katere si današnje hrane ne moremo več misliti.

Kako je nastalo plzensko pivo

Letos je minilo 100 let odkar so ga začeli variti

Plzensko pivo varijo že 650 let. Po listinah je razvidno, da od leta 1295. ko je kralj Venceslav II. mestu dal pravico za varjenje piva. Toda pravo plzensko pivo, o katerem dandanes govorimo, je staro šele 100 let. Letošnjega novembra je bila natančno stoletnica, ko so v Plznu nastavlili prvi sod spodnjedrožnega piva. Dotlej so točili samo pivo gornjih drož, ki pa pri gostilničarjih in gostih ni bilo priljubljeno in tudi njegova stanovitnost je bila majhna. Odločili so se morali, ali bodo opustili ves pivovarniški obrat, ali ga tehnično iz temelja reformirali. Proti malodušnem se je postavil gostilničar Venceslav Mirwald, ki je pokazal pravilno pot: meščani, ki imajo pravico do varjenja piva, naj sami zgradijo pivovarno in v njej izdelujejo dobro in ceneno pivo na bavorski način. Po dolgih razpravah je njegova misel prodrla in leta 1839. so položili temeljni kamen za meščansko pivovarno v Plznu. Poklicali so strokovnjaka iz Vilshofena pri Passauu, samozvestnega Jožefa Grolla, ki je bil celo stoletje daleč naokrog znan kot izvrsten pivovarnik, pa tudi kot velik grobjar.

Leta 1842. je torej prišel mojster Groll v novo pivovarno v Plznu s celim štabom pivovarniških pomočnikov, samih Bavarcev. Kmalu se je začelo iz dimnikov kaditi, v varilnem kotlu pa se je pretakala prva tekočina 37 hl, ki naj bi postala »pivo po monakovskem načinu«, toda zavrili so povsem nekaj drugega: pivo svojevrstnega okusa in lastnosti. Hoteli so napraviti posnetek, nastala pa je originalna pijača. Čeprav se je mojster Groll zvesto ravnal po vilshofenskih receptih, je

zvaril pivo, ki se je od bavarskega bistveno razlikovalo.

Uspeha, ki ga je imel pivovarnik Groll s svojimi pomočniki, ni pripisovati samo njegovemu znanju, pač pa tudi nekaterim krajevnim okoliščinam, med katerim je imela odločilno vlogo plzenska voda iz arhejskih studencev, ki so izkopani globoko v peščencu. K temu pa je prispevala tudi naravna, v skalo vdolbena klet s stalno enako temperaturo in vlažnostjo, zaradi česar je pivo še pridobilo na kakovosti.

Plzensko pivo so pili najprej samo v mestu in okolici, kmalu pa se je razširilo po vsem Češkem. Po letu 1850. so ga že izvažali na Dunaj, kjer si je na mah pridobilo srca vseh pivcev. Deset let pozneje se je plzensko pivo točilo že po vsej Nemčiji, nekaj let pozneje pa si ga dobili tudi že po vseh boljših restavracijah v Parizu. V kratkem času so začeli pivo iz meščanske pivovarne v Plznu v velikih množinah izvažati tudi v Ameriko. Bilo je mnogo poskusov, da bi plzensko pivo ali »pivo po plzenskem načinu« proizvajali tudi v drugih krajih, vendar je vselej ostalo pri posnetkih, ki originalnega plzenca niso dosegli niti po okusu, niti po pitnosti. Tega si ne smemo razlagati samo s tem, da so v Plznu čuvali posebne varilne skrivnosti, kakor bolj z dejstvom, da je plzenska voda, pronicačija skozi peščene sklade, nenadomestljiva surovina. Tudi plzenke, v skalo vsakega kleti, ki so danes že skoro deset kilometrov dolga labirint, igrajo posebno vlogo. Kakor je nemogoče ponarediti volo, tako je nemogoče posneti naravno enakomerno toploto skladišč za pivo.

Pogled na Plzen, najslavnejše pivovarniško mesto

Iz Hrvatske

Odkritje spominske ploče v zagrebškem gledališču. Preteklo nedeljo dopoldne je bila svečano odkrita spominska ploča v spomin na prvo obletnico obstoja NDH. Svečanosti so prisostvovali predstavniki oblasti, vojske in velika množica občinstva.

Nova nemška šola. Z odredbo hrvatskega prosvetnega ministrstva je bila v veliki župi Posavje odprta nova nemška ljudska šola.

Bolgarski vrtnarji, ki živijo v Zagrebu, so bili pred dnevi sprejeti pri Poglavinu in so mu pri tej priliki izročili 200.000 kun kot svoj božični prispevek za obučeno prebivalstvo. Sprejemu je prisostvoval tudi bolgarski poslanik v Zagrebu Mečkarov. Poglavin se je zahvalil za darilo, ki je znamenje tesnega in pristranskega sočelovanja med Bolgarijo in NDH.

Dvoje predavanj. Na povabilo načelnika hrvatskega generalnega štaba generala Ivana Prpića je v Zagrebu predaval rumunski general Georgij Dabija o deležu rumunskih čet v boju proti boljševizmu. Na povabilo nemške akademije pa je prišel predavati vodja inozemskega oddelka v nemškem prosvetnem ministrstvu dr. Herbert Scurla o razvoju nemških visokih šol.

Polnočnice bodo na Hrvatskem, kakor je razvijeno iz okrožnice nadškofa dr. Stepičca, že ob 6. zvečer. Vermiki, ki bodo prisostvovali tem mašam, so zadostili verske dolžnosti in jim na sveti dan ni treba biti pri maši.

Hrvatski dom v Banja Luki. Na pobudo pevskega društva »Nada« so lani začeli graditi prosvetni dom, ki bodo v njem našli streho vsa banjaška kulturna društva. Zazidana ploskev meri 1000 kv. metrov in je stavba vredna 15 milijonov kun. Poslopje so sezidali z izdatno pomočjo države.

Zagrebaška opera bo gostovala na Dunaju. Ravnatelj državnega gledališča Jakob Gotovac je odpotoval v Monakovo, kjer bo 20. t. m. prisostvoval premieri svoje opere »Ero z onega sveta«. Istega dne bodo njegovo opero »Morano« prvič vpriporili v hanoverskem gledališču. Na povratku se bo ravnatelj Gotovac ustavil na Dunaju, kjer bo imel razgovore o gostovanju zagrebske opere, ki bo, kakor je sedaj določeno, konec marca vpriporila Gotovočovo opero »Ero z onega sveta« in Zajčevu opero »Nikolaj Šubic Zrinjski«.

Jubilje opernega pevca Josipa Križaja. V nedeljo je minilo 35 let, odkar je prvič hrvatske državne opere Josip Križaj prvič nastopil na odru. Občinstvu se je tedaj predstavil v Gounodovi operi »Romeo in Julija«. V teku njegovega umetniškega delovanja je pot zanesla na razne svetovne odre, toda kljub temu je ostal zvest zagrebskemu gledališču. Svoj jubilej je proslavil Jo-

sip Križaj v nedeljo o priliki izvedbe Oda-kove narodne opere »Dorica« piešec.

Zdravljenje endemičnega sifilisa. Kljub mnogim težočam, s katerimi se morajo boriti zdravniki, je zdravljenje endemičnega sifilisa zadovoljivo. Samo v zadnjih dveh mesecih je bilo 47.086 pregledov, danih pa je bilo 66.740 injekcij bolnikom. V dveh mesecih so porabili 10 kg salvarsana in 70 kg bizmutovih preparatov, razen tega pa tudi 1 in pol kg spirocida za zdravljenje otroškega sifilisa. — V Banja Luki je začel izhajati »Vestnik zavoda za pobijanje endemičnega sifilisa v Bosni«. List je namenjen zdravnikom in prebivalstvu ter bo obravnaval vsa vprašanja, ki se nanašajo na zdravljenje bolezni v teh hrvatskih krajih, v prvi vrsti pa pobijanje endemičnega sifilisa. Novi mesečnik urejuje dr. Stanko Sielski.

85-letnica osvajanja gledališča. Dne 17. t. m. je minilo 35 let, odkar je začelo s svojim plodnim delovanjem državno gledališče v Osijeku. Obletnico so proslavili z vpriporitvijo Ivačkove drame »Inoče«.

Proračun Koprivnice za leto 1943 znaša 26.849.801 kun. Izdatki so za 3.161.114 kun večji kakor dohodki. Novi proračun presega lanskoletnega za 10.879.175 kun.

Dva milijona kun za gradnjo šol. Tehnični oddelek prosvetnega oddelka v Karlovcu je izdal za gradnjo novih in popravilo starih šol dva milijona kun. Za šole v Oslju je odobrenih 200.000 kun, ista vsota tudi za šole v Ribničkih Novakih. Po 500.000 kun je odobrenih za gradnjo šol v Mrzljakih in Ceglenu. Večje zneske je gradbeni oddelek izdal tudi za šole v Jarčnem polju, v Gornjih Gorščakih, v Gornjem Bukovju in Poljicah.

Pobijanje nepismenosti. Statistični podatki kažejo, da je največja nepismenost na Hrvatskem v osrednjih in južnih predelih države. Okraj Prozor šteje 86 odstotkov nepismenih, Duvno 84, Livno 75, Ljubuški 72, Travnik 71, Stalac 67 in Mostar 62 odstotkov. Zaradi pomanjkanja šolskih poslopij in učiteljskega 15.000 šolskih otrok ne more obiskovati pouka. Zlasti velika je nepismenost med ženskami. Samo 5 odstotkov vseh žena zna čitati in pisati. Prosvetni ministristvo je sklenilo prirediti več analfabetskih tečajev in jih bo samo v ljubuškem okraju 21. Pomanjkanje petroleja znatno ovira pouk v tečajih. »Hrvatski Narod« poroča, da bo zaradi tega 1500 ljudi ostalo brez potrebne pouka.

.....

Naročite se na romane Dobre knjige!

KAJ VEM? KAJ ZNAM?

581. Iz česa se izdeluje prava margarina?

582. Kaj je mikron?

583. Kolikšno ploskev pregleda letalec iz določene višine v zraku?

584. Kdo je bil nepridiprav?

Kateri izmed dečkov, ki so vidni na sliki, je zagnal staremu možu snežno kepo v glavo?

585. Jajca na trgu

Kmetica je prinesla jajca na trg. Prvi gospodinj je prodala polovico vseh jajc in še pol jajca, seveda ne da bi katero strla. Drugi gospodinj je prodala polovico ostanka in še pol jajca. Enako tretji in četrti gospodinj. Ko je peti gospodinj prodala polovico ostanka in še pol jajca, ji je ostalo eno jajce. Koliko jajc je prinesla na trg?

Rešitve nalog 19. t. m.:

576. Zdravo srce odraslega človeka udari 70. do 80-krat na minuto, pri otrocih je utrip hitrejši, pri starih počasnejši.

577. Arhimedes je pri kopanju odkril zakon o vzgonu.

578. Vreme je med drugimi pogoji odvisno tudi od vlažnosti zraka. Če bela para (izparjena voda) iz lokomotive hitro izgine, je to dokaz, da je zrak suh in da je pričakovati še nadalje lepega vremena. Če je pa zrak hudo vlažen, ostanejo lokomotivni oblaki kot dolge bele kače in izginejo prav počasi.

579. Nekaj za kleparje.

Polukrogov lok dobite, če polimer pomnožite z Ludolfovim številom, ki pa je nepopolno število in je približno 2,718. Nespretno bi bilo zračnati vsak polukrog zase in jih seštetati, ker se s tem napaka poveča. Najbolje je pomnožiti z Ludolfovim številom tolikokratni polimer, kolikor je krogov.

V naši nalogi je premer 10 cm, polimer je 5 cm, 7-kratnik od 5 cm pomnožen z Ludolfovim številom je 5,22 = 110 cm.

Vobče je za enako valovito pločevino potrebno prav toliko ravne pločevine kot za polkrožni lok, ki ga nariše nad vodovodno dolžino kot premerom; pomnožite torej z Ludolfovim številom kar polovico vodovodne dolžine.

580. Križanka.

Vodoravno: 1. Ljubljana, 9. atomi, 10. elita, 11. odpiti, 13. ima, 14. Al(uminij), 15. Ru(tenij), 17. aki, 19. to, 21. astra, 24. Iv(an), 25. Abo, 27. ti, 28. Ba(trij), 30. reč, 32. Škufce, 35. Doria, 37. Anita, 38. Cimboraso.

Navpično: 1. Ltd. (limited = omejeno), 2. jopa, 3. umila, 4. bit, 5. je, 6. alt, 7. nima, 8. Ataki, 9. aorta, 12. Irčiš, 16. Ur, 18. Ivrea, 20. obroč, 22. št., 23. abuna (»Abuna Soliman«), 26. oeri, 28. a. fis, 31. Jim, 33. kar, 34. čto, 36. a, b.

Mate Marn:

Mali ovaduh

I.

Ko je imel iti Petrovčevih prvi v šolo — bil je Janez — sta imela oči in mato križ. Fant se je uprl in ni hotel iti. Mati je začela tarna in se jezila nad njim, oče ga je zgrabil in se jelo vlekel proti šoli. Toda Janez se mu je iztrgal in ušel. Le s težavo ga je oče ujel in napol nesel, napol vlekel in tudi privlekel do šole. Na pragu je stal učitelj, suh in s črno brado.

»Tako je prav, oče! Zmagali ste ga danes, prvi dan, zdaj bo pa že šlo!«

In je šlo; pri Janezu namreč. Ni pa šlo spet pri Francetu. France je bil Petrovčev drugi. Ko je za njim prišel tisti prvi dan, je skušal tudi on pobegniti in oče je moral spet njega vleči do šole. In tako je oče zmagal prvi dan in potem je šlo; pri Francetu namreč.

Drugače je bilo pri Tonetu. Tone je bil Petrovčev tretji. V tretje rado gre in oče ta in mater je spet zaskrbelo. Tone pa je že opoldne nosil torbo na rami in do ene je bila še cela ura. Gledal je skozi okno in zagledal Sušnikovega Tinka. Poklical ga je, naj počaka, in odšel ven.

Oče je skrivaj pogledal in še nekaj korakov stopil za njim. Toda kmalu se je vrnil in smehljaje se rekel ženi:

»Čudno: tega pa ni treba vleči, sam gre in Sušnikovega pelje s seboj!«

Oče in mati sta ostala brez zmage.

II.

Tonetu je bilo v šoli jako všeč. Saj mu je bilo vse novo: velike in bele stene, črna tabla, slike in klopi. Saj je poznal cerkev, toda cerkev je nekaj, kar se z domačo hišo ne da primerjati. Toda tu, v šoli, je natanko videl razliko med domom in šolo. Te čudne klopi! Res so čudne, toda tako majhne so in prav kakor nalašč za njega. Domače klopi so drugačne, toda morajo najbrž biti le za odrasle, ker njemu noge vedno visijo, če sedi. Tone je bil med najmanjšimi in je sedel v šoli v prvi klopi. Zato se ni mogel mnogo ogledovati po tovariših, temveč je v glavnem mogel motriti le to, kar je imel pred seboj. In to mu je dalo zlasti iz početka dosti opraviti.

Taka okna! Stirikrat večja so gotovo nego ona doma in pa kako čista stekla imajo! In pa kako bele stene in visoke! Doma je zlezal na klopi in s klopi na zapeček, pa je bil pod stropom ne le z glavo, še s hrbtom se je lahko uprl vanj!

Pa te podobel! Mnogo lepše so. Bogve, ali je za njimi tudi toliko ščurkov kakor za njihovimi doma? Ko so namreč doma lani belili, jih je bilo vse črno, in mati jih je kar z metlo vgrebla s stene na tla, in potem so jih vsi hiteli pobijati kar s čevlji, pa je še kateri ušel. Te podobel tukaj so čisto drugačne, vse večje in pa brez okvirjev; živali, polje, hiše in vse take reči so na njih. Doma imajo svetega Janeza, svetega Frančiška, svetega Valentina in Mater božjo in svetega Petra pa križ v kotu. Križa tukaj ni v kotu, tam

spred pa sta taki dve sliki: Mati božja na eni strani in v zlatem okvirju, na drugi strani pa tudi v zlatem okvirju neki drug svetnik, ki ga on ne pozna, ker nima nič obročja okoli glave kakor drugi, in pa glavno drži pokonci, drugi svetniki jo pa ponavadi postrani.

Morda pa tudi svetnik ni, temveč le kak gospod? Pa to jim bo že gospodična povedala. Gospodična — to je bila učiteljica. In njo je Tone še najbolj čudno gledal.

III.

Saj so vendar vse ženske težke in široke — ta je pa tako lahka, kakor bi jo veter nosil. Druge imajo nabrano krilo in široko in dolgo do tal, pri tleh pa šlebedre ali pa coklje. Gospodična ima pa črno in gladko krilo pa visoki čevlji se ji vidi in vsak dan se ji svetijo kakor na veliko noč. Tudi nobena tistih ji ni podobna, ki hodijo v cerkev v belih židanih rutah. Takrat je ona še lepše napravljena in nosi slamniki, za slamniki pa rože. In tudi govori drugače. Ali se bodo tudi v šoli učili tako govoriti, kakor ona govori? Morda je v knjigah tako zapisano. Njegova mati in tudi druge govore čisto drugače — ne tako po gosposki. Dekliči pa še celot! Gospodična bi tudi bila lahko deklič, še tako mlada je, pa ni deklič, ker ona nikoli še ni rekla:

»Sem bil v cerkvi!« ampak vedno: »Sem bila.«

Pa je Tone razmišljal vse to in se mu je strašno čudno zdelo, kako da je ni nič sram, da je taka, kakršna ni nobena,

da je tako gosposka in da tako govori. Ali ni ono njihovo bolj prav? Z glavo Tone ni razumel ženske mehkohe, ker je še nikoli videl ni, v srcu ga je pa nekaj sililo, da je priznal, da je gospodična lepša in da bi tudi druge bile lepše, če bi bile take, in če bi gospodična bila taka kakor druge, da bi ji več ne rekel: vi, ampak: ti, kakor dekli doma. Toda teh misli Tone niti z besedo ni izrazil.

Zenski ideal se v hribih ni izoblikoval; zato se tudi pravi moški ni pravilno; Tonetu je vendarle bil ponos, nagajati v šoli in biti uporen; kajti in čim bolj je bil divji, neredno ne le med tovariši, nego tudi med odraslimi. In tako se je dostikrat prime-rilo, da je bil Tone po šoli zaprt. In tudi sicer je bil kaznovan in dobil marsikatero zausnico.

Toda neki čuden občutek je imel Tone pri teh kaznih: zausnica ni bolela in zaprt je bil skoraj rad. Celu všeč mu je bilo, če se je gospodična ujezila: takrat je bila še lepša. Lica so ji pordela in gledala je jako resno, Tone je skoraj našel podobnost med njo in podobo na steni:

»Kakor Marija!« mu je šinila misel skozi možgane. In ta misel ga dolgo, dolgo ni zapustila.

IV.

Neke nedelje ugleda Tone v cerkvi nekaj novega. Poleg gospodične je sedela v klopi še ena, prav taka. Morda tudi gospodična, morda sestra? Obe sta zelo po-

božno molili in Tone se je spet bolj živo spomnil na Marijo.

Po maši zadrževali dečki od oltarja kakor hudournik. Učiteljica je le s težavo zavrla divjanje v hiši božji, ona druga pa jim je v opomin nalogo požugala.

Tone je pozorno opazoval vse to. Prav takrat ga je nesel val mimo. Poleg njega se je rinil Gromov Pavle in je on drugi pokazal z njega. Toneta je zgrabila tiha jeza, začutil je, da je bilo to nekaj grdega. Val je odplul in ga odnesel dalje.

»Kdo je bil včeraj tisti, ki je to napravil?« — Učiteljica je v šoli izpraševala. Tone jo je gledal; na licih nejevoljna rdečica in v očeh ona tiha resnoba sta v njem vzbudila tajno nagnjenje. Tone dvigne roko:

»Jaz vem.«

»Kdo je?«

»Ne vem, kako se piše; poznam ga.«

»Pokaži ga!«

»Ga ni tukaj. Hodi dopoldne v šolo.«

SPORT

Drugi so spet prvi

Kolo sreče v italijanskem nogometnem prvenstvu je spet zamenjalo vlogi Livorna in Juventusa ter Spezie in Pro Patrie

Brez dogodka doma — to kar mimogrede — nam je prav gotovo najbolj pri roki nogometno prvenstvo v Italiji, ona sportna konkurenca, ki v teh dneh uživa med rednimi sivoes najbolj solidnih.

Dvanaesta zaporedna nedelja je bila na vrsti zadnje nedelje in tudi za to vrsto izidov smo si privoščili nekaj napovedi v zadnji številki našega lista, pri katerih pa smo — kdo ve, kolikokrat se je že ponovila ta pesem — spet enkrat pogoreli z vsemi strokovnjaki in poznavalci vred, od katerih smo si v bistvu izposodili glavne podatke. Naj bo še to pot tako, samo da ostane pri stvarih: nogomet je igra, ki ima svoje muhe tudi takrat, kadar se zdi, da je vse že odmerjeno v naprej;

Zakaj neki hodimo kakor mačka okrog vrele kaše, boste dejali? Zakaj ne pridete z besedo na dan? Kaj pa se je primerilo tako nepričakovane? Prav zadosti je bilo tega na zadnji termin in izredno veliko je po tej nedelji prijateljev nogometa po Italiji, ki so spet enkrat razočarani nad svojimi ljubljenci, ki so morda storili tako, kakor počenjajo mnogi, kadar nogometna usoda zadene njihove, da so razburjeni zapustili vsakdanji krog in sveto obljubili, da o okrogli žogi nečeno nikdar več slišati besede. Toda, pojdimo k stvari!

Osem tekem

je bilo predčerašnjim in — tako prav podrobno vzeto — prav toliko presenečen, večjih ali manjših, važnih in morda usodnih, pa tudi še popravišljivih. Po tej strani spada brez dvoma na prvo mesto senzacija, za katero je pred domačo publiko poskrbelo Atalanta iz Bergama, ki je kratko in malo — čeprav najtesneje, kar se da — porazila vodilno enajstoročje Torina, jo spravila ob tako splošno pričakovano vodstvo brez spremstva in si še sama močno utrdila položaj v zlati sredini tabele — pred trenutnim državnim prvakom. Kakor v dogovoru z Bergamaški so udarili odločno po vseh računih na papirju tudi stari favoriti tekmovalja iz Livorna, ki so prav tako doma odvezli obe točki sami živi Romi, moštvo torej, ki letos nosi državni grb in je še zmerom računalo, da se bo spravilo v ospredje. Pa ni to glavno, kar je prišlo iz Livorna, važnejše je, da so drugi spet prvi, da Livorno še ni pokopal vseh nad, da bo ostal eden prvih kandidatov tudi v bodoče. Tretji, ki je to nedeljo zadel žebelj na glavo, je bila enajstoročje Juventusa iz Torina, ki se je iznebila nevarne Geneve in si s to zmago pripravila udoben in neogroženi prostor na sedmih mestih. V ostalem pa s temi tremi dogodki še niso izčrpani vsi nogometni rebusi minulega kola. Omeniti je treba predvsem tri rešitve, za katere bržkone ni stavlil noben še tako velik optimist. Triestina je rešila točko v Genovi v dvoboju z Ligurio (to je devetletni neodločni nastop triestinskega moštva, ki bo letos postalo najmanj slavno prav zaradi tega, Venezii se je enako posrečilo v tekmi z Laziom sredi Rima in tudi Vicenza se je iz nevarnega Barja vrnila brez gola, toda s točko v dobro. Obe milanski enajstoročji sta bili ta dan zelo opoteče sreče. Med tem ko je Ambrosiana doma povzela Fiorentino kar z najvišjo razliko dneva, so morali drugi najslabši rezultat te nedelje vzeti v svoj račun igralci Milana na igrišču v Bologni. Tudi o teh dveh tekmah so strokovnjaki prej govorili drugače... Sicer pa pristavimo še po en stavek o vsaki tekmi

v podrobnem:

Z enim golom na vsaki strani (1 : 1) sta se razšli enajstoročji Ligurie in Triestine v Genovi. — Bergamo je bil prizorišče velike tekme dneva, ki se je končala z 1 : 0 za Atalanta v veliko škodo Torina. — Lazio je na svojih tleh sprejel Venezio in je dosežen remis 1 : 1 vse prej kakor uspeh zanj. — V Bologni se je tekma za točko končala brez ugovorov: Bologna — Milano 3 : 0. — Zadnjeplasirana Vicenza je morala gostovati v Bariju; izid brez gola (0 : 0) kaže, da je v njej še mnogo zdravega. — Milanska Ambrosiana je v nedeljo spet imela svoj dan; to pot je plačala račun Fiorentina z 0 : 4. — Stari — ali novi, če hočete — Livorno je bil predčerašnjim spet kakor prejšnjim 10 nedelj; Roma je gladko izgubila z 0 : 2. — Druga torinska garnitura iz Juventusa je slavila tesno, toda zasluženo zmago nad Genovo s 3 : 2.

Stanje točk po XII. kolu je v diviziji A naslednje:

1) Livorno 18, 2) Torino 16, 3) Juventus 15, 4) Bologna, Ambrosiana 14, 6) — 7) Genova, Lazio 13, 8) — 10) Milano, Fiorentina, Atalanta 12, 11) — 12) Roma, Bari

10, 13) — 14) Liguria, Triestina 9, 15) Venezia 7, 16) Vicenza 6 točk (Roma in Liguria sta odigrali eno tekmo manj).

V nižjem razredu

je bilo zadnje nedeljo prav tako osem tekem, ker je bilo srečanje med moštvoma Mater in Modena v Rimu odgojeno. Izmed štirih tekem, ki so bile v ospredju že po sporedu samem, sta se dve končali brezbarvno, v ostalih dveh pa je najslabše odrezala Pro Patria, ki je v Sieni pustila obe točki z najvišjim porazom dneva. Ker sta Spezia in Anconitana remizirali, se je tudi v tej diviziji ponovilo isto kakor v najvišji, to je, da so tudi v njej drugi spet postali prvi. Spezia je spet prevzela vodstvo pred Pro Patrio in Anconitano. Zadnje mesto je dalje ostalo za Savono. Za dve tekmi so udeleženci te divizije v znošanku.

Izid v tekmah zadnje nedelje so bili naslednji:

Napoli—Savona 1 : 0, Cremonese—Pescara 2 : 1, Udinese—Pisa 1 : 0, Siena—Pro Patria 3 : 0, Novara—Palermo 3 : 1, Fanfulla—Alessandria 1 : 0, Padova—Brescia 0 : 0, Spezia—Anconitana 1 : 1.

Iz divizije C nam je dozdaj znan samo en izid — in še na račun poznejšega termina v okrožju A — in sicer:

Ponziana—Ampele 9 : 2.

Mednarodni vrvež v Bratislavi

Nemčija—Slovaška 10 : 2 v hokeju na ledu Slovaška prestolnica je imela v soboto in nedeljo dva velika sportna dneva. Slavnostne gostje sportniki so nastopili tamkaj, in sicer najboljši hokejski na ledu iz Nemčije.

Ledni štadijon domačega kluba Bratislave je bil oba večera natrpan kakor redkokdaj. Med tisoči gledalcev — 6000 oseb na hokejski tekmi je bil najhujši rekord tudi za Bratislavo — so bili tudi številni odlični gostje, zastopniki vlade in tujih predstavnikov, civilnih in vojskih.

V soboto je bila na sporedu mednarodna tekma Nemčija—Slovaška, v kateri je nemška hokejska reprezentanca obenem tudi stotič nastopila v državnih dresih. Nemci so zaigrali s silno voljo in tudi bolj šli znanjem in so že v prvih 15 minutah naložili domačinom tri gole. Najbolj razglabana je bila druga tretjina igre, v kateri so gostje podvojili vodni uspeh, toda tudi Slovaki so v tem razdobju dvakrat potresli njihovo mrežo, medtem ko sta zadnja dva odlomka dvoboja prinesla samo še en gol v korist Nemčije. Tako so Nemci zmagali v celoti z 10 : 2 (3 : 0, 6 : 2, 1 : 0).

V nedeljo zvečer je enako številno občinstvo obiskalo mednarodni dvoboj v hokeju na ledu med Berlinom in Bratislavo. Gostje, ki so prav tako kakor domačini nastopili skoraj v nespremenjenih postavah, so tudi to drugo tekmo odločili zase, in sicer s 5 : 2. Če kje, potem je gotovo v tej igri najbolj vidni uspeh rutine, ki je edina v tem drugem srečanju v 24 urah pomagala Slovakom do skoraj še enkrat častnejšega izida v tej težki preskušnji na ledu.

Iz Spodnje Štajerske

Novi grobovi. V Mariboru so umrli 61-letni upokojeni železničar in hišni posestnik Jože Schreiner, 64letni brivec Matija Vidovič, 68letni skladatelj in glasbeni ravnatelj Emil Füllekruss in 23letni trgovski pomočnik Nikolaj Urbanec ter v Laporju gasilski vodja Franc Leskovar.

Iz življenja. Na Celju. Poročili so se v Celju: Maksimilijan Nerad in Jerica Majerčičeva, Urban Gorjanc in Francka Božičeva, Ivan Cukjati in Terezija Dolinska, vsi iz Celja. Umrli pa so: Terezija Cokanova, Ivan Rozman, Jožef Cvirn, Antonija Plavčková-Prahova, Karel Srebočan, Ana Motalova-Kukovičeva, vsi iz Celja, dalje Terezija Potiskova-Znidarjeva in Rok Marš, oboja iz Ponikve, Herta Jahnova z Dunaja, Vinko Senica iz Zabrzja pri Rimskih toplicah ter Leonhard Hilgartner iz Giessena.

V Smarju pri Jelšah se je po zgledu drugih krajev ustanovila igralska družina. Preteklo nedeljo so vzprijeli Nestroyev burko »Lumpacij Vagabundus«.

Izdelovanje igrack. Tudi spodnještajerska mladina je leto po šolah ali pa v okviru krajevnih skupin Heimabunda izdelovala različne igracke, ki so jih pokupili starši. Cene so bile nizke, kljub temu so igracke vrgle znaten prispevek za zimsko pomoč. Igracke so izdelane iz trpežnega materiala.

Vendita all'asta

Mercoledì 30 dicembre 1942-XXI, alle ore 9, l'Ente per l'Amministrazione dei beni confiscati al rivoltosi, nella sede, Piazza Napoleone n. 7-II, venderà all'asta sulle basi di perizia di Lit. 29.400 tutto il materiale dell'officina Hribernik Friz, Via Celovška n. 50, Lubiana.

Condizioni vendita visibili presso Ente.

Il Commissario Straordinario (Avv. Luigi Pilo)

Prodaja na dražbi

V sredo dne 30. decembra 1942-XXI ob 9. uri se bo vršila dražba pri uradu za upravljanje predmetov, ki so zaplenjeni od upornikov v sedežu, Napoleonov trg št. 7/II, kjer se bo prodalo na dražbi na podlagi ocene za lit. 29.400 — vse predmete delavnice Hribernik Friza, nahajajočih se na Celovški cesti št. 50 v Ljubljani.

Prodajni pogoji so razvidni pri gornji upravi.

Izredni komisar:

Adv. Luigi Pilo

Mali oglasi

Službo dobi

Frizerka

dobra moč, sprejemam takoj ali po dogovoru. Ponudbe pod »Dobra moč« na ogli. odd. Jutra. 17930-1

Gospod. pomočnik

zmožnost vseh hišnih del, ki ima rada otroke, — sprejemamo na ugodno mesto z januarjem. Naslov v vseh posl. Jutra. 17934-1

Prodajam

dva para škornjev št. 43 in 44, Vittorio Emanuela 48, pritičje desno. 17956-6

Prodajam

dva para škornjev št. 43 in 44, Vittorio Emanuela 48, pritičje desno. 17956-6

»Hammonia«

parketno tistilo je prišlo — poskusite, je odlična tekočina, čisti le. po temeljito, hitro in poceni. HAMMONIA čisti parkete, pohištvo, linoleum, gumi, folije, umetne in kamnite tla. Glasbena zaloga »PETRO-NAPATA« — Ljubljana, Bleiweisova cesta 35a. J-1750M-6

Perzijske

kožice, nove za kompletne plašč, prodajam. Naslov v vseh posl. Jutra. 17928-6

Prodajam novo žimo

večjo količino, po nizki ceni. Ponudbe pod »Nova žima« na ogli. odd. Jutra. 17711-6

Ugodno napredaj

garnituro (Bausteine). Primerno boščno darilo. Naslov v vseh posl. Jutra. 17950-6

Prodajam drsalke

(Schekne) št. 41. Erjavce, železnica, Wolfova ul. ali Aljaževa ul. 24. 17931-6

Kupim

Kupim zbirko

znanih bivše Avstrije in bivše Kraljevine Jugoslavije, tudi nekompletne ali samo posamezne boljše serije. — Plačam takoj. — Ponudbe vsek dan od 10. do 15. ure. Naslov: Novi trg 1-II, desno. 17747-7

Čajni servis

lep, kupim. Naslov v vseh posl. Jutra. 17951-7

Zimnate modroce

v boljšem in tudi v slabem stanju kupim. Plačam dobro. Naslov v vseh posl. Jutra. 17923-7

Otroški voziček

globok, dobro ohranjen, kupim takoj. Ponudbe na ogli. odd. Jutra pod »Dobro ohranjen«. 17949-7

INSERIRAJ

V »JUTRO«

V »JUTRO«

V »JUTRO«

V »JUTRO«

V »JUTRO«

V »JUTRO«

V »JUTRO«

V »JUTRO«

V »JUTRO«

V »JUTRO«

V »JUTRO«

V »JUTRO«

V »JUTRO«

V »JUTRO«

V »JUTRO«

V »JUTRO«

V »JUTRO«

V »JUTRO«

V »JUTRO«

V »JUTRO«

V »JUTRO«

V »JUTRO«

V »JUTRO«

V »JUTRO«

V »JUTRO«

V »JUTRO«

V »JUTRO«

V »JUTRO«

Krmol

Damski in otroški plašč, krmol za oblake in šepi, mufl, ovratnik itd. pri L. R. o. t. krmolstvo, — Ljubljana. Mestni trg 5. J-188-M-30

Stroji

Pisalne stroje

v dobrem stanju ali v neuporabnem, lahko tudi cirilica, stalno kupuje in plača najvišje cene. Everest, Prešernova 44. 17956-29

Pisalni stroj

dobro ohranjen, Znamka »Underwood«, prodam. — Naslov v vseh posl. Jutra. 17939-29

Krmol

Damski in otroški plašč, krmol za oblake in šepi, mufl, ovratnik itd. pri L. R. o. t. krmolstvo, — Ljubljana. Mestni trg 5. J-188-M-30

Stroj

za izdelavo cementne, strešne opeke, kupim. — Ponudbe na podr. Jutra v Novem mestu pod znakom »Stroj«. 17944-29

Sobe isce

Gospodična

ves dan odsotna, išče lepo opremljeno sobo s souporabo kopalnice v središču mesta. Ponudbe pod »Lastno perilo« na ogli. odd. Jutra. 17724-23a

Pisarno

sestojelo iz ene ali dveh sob, iščem s 1. januarjem v centru mesta. — Ponudbe pod »Pisarna« na ogli. odd. Jutra. 17947-23a

Komfortno spalnico

oddam v podnajem v štški ulici 1-II pri Sv. Jakobu takoj. 17936-23

VSAK

naš naročnik je zavarovan

ALI

ste poravnali naročnino?

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

ALI

Sobo odda

oddam opremljeno sobo v bližini »Dramec«. Naslov v vseh posl. Jutra. 17938-23

Dve komodo

opremljeni sobi s tremi posteljami oddam skupaj ali posamezno, dostojnim snemanjem 2 do 3 osebam. — Ponudbe pošlji oglašemu oddelku Jutra pod »Sobno, mirno, Sv. Krištof, ev. s souporabo kuhinje«. 17940-23

Komfortno spalnico

oddam v podnajem v štški ulici 1-II pri Sv. Jakobu takoj. 17936-23

Bukov les

kupim vsako količino. — Ponudbe na ogli. odd. Jutra pod šifro »Dobro plačane«. 17935-15

Razno

Vloge in prošnje v italijanski, prepise, informacije vseh vrst, razmnoževanja in razne usluge izvršuje

»SERVIS BIRO«, Sv. Petra cesta 29.

»SERVIS BIRO«, Sv. Petra cesta 29.

»SERVIS BIRO«, Sv. Petra cesta 29.

»SERVIS BIRO«, Sv. Petra cesta 29.

»SERVIS BIRO«, Sv. Petra cesta 29.

»SERVIS BIRO«, Sv. Petra cesta 29.

»SERVIS BIRO«, Sv. Petra cesta 29.

»SERVIS BIRO«, Sv. Petra cesta 29.

»SERVIS BIRO«, Sv. Petra cesta 29.

»SERVIS BIRO«, Sv. Petra cesta 29.

»SERVIS BIRO«, Sv. Petra cesta 29.

»SERVIS BIRO«, Sv. Petra cesta 29.